

ТЫДНЁВІК БЕЛАРУСАЎ У ПОЛЬШЧЫ

http://niva.iig.pl redakcja@niva.iig.pl

№ 6 (2595)

Год LI

Беласток, 5 лютага 2006 г.

Цана 2,00 зл.

Адчуваю я сувязь з Беларуссю, бо мы ўсе беларусы, — гаворыць Андрэй Грыгарук з Гайнаўскага белліцэя...

Алімпіяда з Багдановічам

У раённых элімінацыях XII выпуску Алімпіяды беларускай мовы, якія 19 студзеня адбыліся ў Комплексе школ з дадатковым навучаннем беларускай мовы ў Гайнаўцы, прынялі ўдзел 44 вучні з Гайнаўскага і Бельскага белліцэяў.

У гэтым годзе творчасць Максіма Багдановіча стала вядучай тэмай алімпіяды і таму ў пісьмовых працах і вусных адказах вучні адклікаліся да паэзіі і прозы аўтара "Пагоні" і "Зоркі Венеры". У пісьмовых работах вучні маглі таксама выказвацца пра сваю малую айчыну — Беласточчыну. Вусныя адказы вучняў адбываліся паводле пытанняў выцягнутых з білетамі. Ліцэістам прапанаваліся тэмы па беларускай літаратуры перыядаў ад Кіеўскай Русі да сучаснасці.

— У пытаннях закранулі мы таксама агульнакультурныя тэмы, якія тычацца польска-беларускага памежжа, — кажа прафесар Аляксандр Баршчэўскі, мерытарычны кіраўнік алімпіяды і былы загадчык Кафедры беларускай філалогіі Варшаўскага універсітэта. — Алімпіяда беларускай мовы спрычыняецца да большага зацікаўлення жыццём беларусаў у Польшчы з боку польскага грамадства і жыхароў іншых краін. Матэрыялы з алімпіяды мы перасылаем у Скарынінскую бібліятэку ў Лондане і Беларускі інстытут навукі і мастацтва ў Нью-Йорку.

— Я думаю, што для тых вучняў, якія рыхтаваліся да алімпіяды, пытанні да пісьмовых работ і вусных адказаў былі лёгкімі. Хто пяройдзе ў другі этап змаганняў, будзе крыху залежаць ад шчасця, — гаворыць Эвеліна Вышкоўская з Бельскага белліцэя.

У час вуснага адказу Эвеліна гаварыла пра значэнне рэлігіі ў яе сямейным жыцці. — Максім Багдановіч пісаў жывыя і чуллівыя творы, якія добра чытаюцца. Тэма кахання і любові да ра-

— Я, перш за ўсё, заявіла, што мы не павінны саромецца свайго праваслаўя і беларускасці. Расказала пра святкаванні і абрады, з якімі я сустрэлася ў сваёй сям'і, — тлумачыць Эвеліна Вышкоўская.

— Моладзь, што прыступае да алімпіяды, ужо дарослая і па-сур'-ёзнаму ставіцца да навучання беларускай мовы. Не было дрэнных вусных адказаў (пісьмовыя работы правяраліся пазней). Відаць, што рыхтуючыся да алімпіяды, вучні салідна працавалі па беларускай мове, — кажа член камісіі Васіль Сакоўскі.

Гайнаўскія белліцэісты (справа стаіць Андрэй Грыгарук, а сядзіць Норберт Аркадзь Васілюк)

Белліцэісты найчасцей рашаліся пісаць працы на аснове творчасці Максіма Багдановіча.

— Я люблю творчасць Максіма Багдановіча на тэму кахання, а верш "Зорка Венера" мне вельмі падабаецца. Тэма пра радзіму таксама блізкая мне. Мы, як беларуская меншасць на Падляшшы, адчуваем сувязь з беларусамі, што жывуць у Беларусі, — заяўляе Паўліна Глінка з Бельска. У час вуснага адказу расказвала яна пра творчасць сучасных аўтараў.

— Падабаецца мне творчасць Віктара Шведа, бо піша ён вясёлыя вершы для моладзі. Гаварыла я таксама пра паэзію Юркі Баены, якая мае крыху філасофскі характар, — дадае Паўліна Глінка.

Многія вучні шукалі матываў радзімы ў паэзіі і прозе Максіма Багдановіча.

— Максім Багдановіч пісаў жывыя і чуллівыя творы, якія добра чытаюцца. Тэма кахання і любові да радзімы — сучасная. Трэба кахаць сваю радзіму і свой родны куток, якім у нашым выпадку ёсць Беласточчына. Ёсць у нас беларускія карані і сувязі з айчынай, з нашым народам, з якога мы выводзімся. У некаторых мясцовасцях наша гаворка вельмі падобная на літаратурную беларускую мову, — кажа Барбара Каліноўская з Гайнаўскага белліцэя.

— Творчасць Максіма Багдановіча прасякнута трывогай за радзіму, а яго вершы на гэтую тэму мне падабаюцца. Слова радзіма мае для мяне вялікую вартасць. Мая малая радзіма гэта Гайнаўшчына і Беласточ-

чына. Адчуваю я таксама сувязь з Беларуссю. Мая сям'я лічыць сябе беларусамі і ў хаце размаўляем мы па-свойму. Беларуская літаратурная мова таксама мае вялікае значэнне ў маім жыцці. Карыстаюся ёю, калі чытаю беларускую паэзію або прозу, — заяўляе Норберт Аркадзь Васілюк з Гайнаўкі.

Ліцэісты радаваліся, што ў час падрыхтоўкі да алімпіяды ведалі яе вядучую тэму і маглі больш увагі адвеспі творчасці Максіма Багдановіча.

– Падабаецца мне патрыятычная творчасць Максіма Багдановіча. Цікава паслухаць яго паэзію ў выглядзе песень. "Зорка Венера", якую спявае Тодар або песня "Пагоня", падмацоўваюць нас. Радзіма, пра якую я пісаў у працы, гэта месца майго нараджэння і жыцця, дзе я навучыўся гаварыць на розных мовах, дзе я сябе добра адчуваю. Сваёй малой айчынай я лічу Гайнаўшчыну, бо Беласточчына не заўсёды мне падабаецца. Адчуваю я сувязь з Беларуссю, бо мы ўсе беларусы, — гаворыць Андрэй Грыгарук з Гайнаўскага белліцэя. — Здзіўляюць мяне толькі паводзіны некаторых жыхароў Беларусі, якія размаўляюць толькі на рускай мове. Сустрэўся я ў Гродне з заўвагай: "Пожалуйста, говорите по-русски, потому что я не понимаю". Я люблю таксама і рускую мову, але калі здараюцца ў Беларусі такія адносіны да беларускай мовы, гэта мяне здзіўляе. Я лічу, што не трэба саромецца беларускай мовы, дзе б мы не знаходзіліся.

Аляксей Мароз

Выбарчая баланда

Аляксандр Вярыцкі

Расплачвацца можна не толькі падбаўкай, але і адбаўкай. Значыць, заміж падбаўкі паклоннікам можна даць адбаўку непрыхільнікам; гэта, у рэлятыўным плане, квазіаднолькавае. Вось так і дзеецца, калі цяперашнія пераможцы абмяжоўваюць аклады паклоннікам пераможаных...

Выбары ў Беларусі 🕝 2

Віктар Сазонаў

Паводле даных тэрытарыяльных выбарчых камісій, куды былі здадзены подпісы за прэтэндэнтаў на вышэйшую пасаду дзяржавы, на фінішную прамую выйшлі Аляксандр Мілінкевіч, Аляксандр Казулін, Сяргей Гайдукевіч, ну і зразумела, першы і пакуль што адзіны прэзідэнт Беларусі Аляксандр Лукашэнка...

У Тапарках

Аляксей Мароз

Ужо ў шасцідзесятых гадах жыхары Тапаркоў, так як і сяляне з суседніх вёсак, зімой сталі плясці каробкі і іншыя саламяныя вырабы, якія экспартаваліся ў заходнія краіны. Калі сталі за іх добра плаціць, некаторыя гаспадары абмежавалі сельскагаспадарчую прадукцыю дзеля вырабу саламяных прадметаў...

Намаўлялі выязджаць 🕳 8

Некаторыя калгаснікі забралі з калгаса сваіх коней і калгас стаў развальвацца. І тады з сельсавета, што быў у Галадах, прыехалі жыдкі і як далі тым, што хацелі пакінуць калгас, то яны зноў вярнуліся. Бо сказалі, што не адзін у Сібір паедзе. Але не ўспелі вывезці, бо ўспыхнула вайна. Таксама не ўспелі сабраць пасеянага вясною...

На адной з апошніх мінулагодніх сесій Рады Бельскага павета трох радных ад Самаўрадавай правіцы "Еднасць" кіравалі вострыя закіды ў бок дырэктар бельскага шпіталя...

Нашаму гродзенскаму супрацоўніку **ЮРАМУ ГУМЯНЮКУ**

словы шчырага спачування з прычыны напаткаўшага Яго гора — **смерці бацькі** —

выказвае калектыў "Нівы".

Выбарчая баланда

карова лятае, — кажа народная прымаўка. А прымаўка, гэта універсальны кандэнсат жыццёвага вопыту. Пра згаданую вось прымаўку трэба памятаць, асабліва тады, калі маем ахвоту зрабіць нейкую катэгарычную заяву.

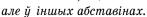
Чытаю, вось, у "Н" сцвярджэнне, што ў цяперашняй Польшчы ў параўнанні з перыядам "камуны" нічога не змянілася ў выбарчай практыцы. Такое выказванне лічу даволі шэрым, каб не сказаць змястоўна ўбогім, у параўнанні з феерыяй колераў, якім акрасілася наша кіпучае жыццё.

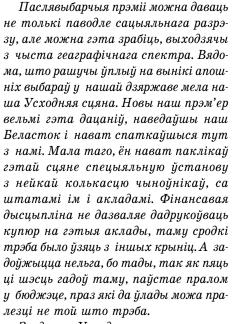
Дакладна не помню, але будзе ўжо паўтара-два гады з таго часу, калі трапіў у поле майго зроку прэсавы орган былых вайскоўцаў, у якім аўтар — адстаўны палкоўнік — выказаў свае думкі наконт падзення каціроўкі тагачаснага прэм'ер-міністра Лешка Мілера. Аўтар, якога высокае званне паказвае, што вадзіў ён сваё воінства да бліскучых перамог, аўтарытэтна сцвярджаў, што прэм'ер Мілер прамантачыў сваю падтрымку, бо не даў грашовай падбаўкі свайму непахіснаму электарату — меў ён тут на думцы адстаўных сілавікоў. Не лічу сябе ніякім спецыялістам па тэорыі выбарчых каціровак, таму не стану разглядаць трапнасці меркаванняў адстаўнога военачальніка.

Прэм'еру Мілеру, які ў той час верагодна пераставаў ганарыцца сваім мужчынскім канцом, было ўжо да ручкі чытаць аналітычныя вывады ягонага расчараванага паклонніка. Але не для таго саноўны чалавек піша, каб яго ніхто не чытаў; мабыць, ягоны курс паслявыбарчай стратэгіі, тактыкі і аператыўнага мастацтва прачыталі Мілеравы апаненты. І завучылі, што свайму электарату за падтрымку трэба заплаціць. Неабавязкова перад выбарамі — як у Расіі выбарчай гарэлкай, а ў Польшчы выбарчай закускай, — але менавіта падбаўкамі пенсій пасля выбараў. Мова тут пра пенсіі, бо калі шукальнікі зарплат ганяюцца або з'язджаюць за працай, тады выбарчай сілай народа, як калісь кіруючай партыя, астаюцца пенсіянеры, а дакладней кажучы — пенсіянеркі.

Расплачвацца можна не толькі падбаўкай, але і адбаўкай. Значыць, заміж падбаўкі паклоннікам можна даць адбаўку непрыхільнікам; гэта, у рэлятыўным плане, квазіаднолькавае. Вось так і дзеецца, калі цяперашнія пераможцы абмяжоўваюць аклады паклоннікам пераможа-

ным сілавікам; гэта, у прынцыпе, і тое, чаго некаторыя з тых апошніх хацелі,

Згаданая Усходняя сцяна не маналітная. Склалася ўжо такая традыцыя, што ёсць у ёй пралом, які непапраўна галасуе на выбарах не так, як трэба было цяпер. І тут таксама склалася магчымасць падзейнічаць падбаўкаадбаўкай на тую пратуліну. Мова тут пра публіку фэстаў ладжаных з вялікім ангажаваннем найслаўнейшага нашага старшыні; публіку тую складаюць, як вядома, нашы тутэйшыя, інакш кажучы — беларусы. А беларусы, як паказвае эксперымент славутага Бацькі, у час выбараў галасуюць на таго, каго ім пакажуць: ці то ў Беларускім тэлебачанні, ці то ў "Советской Белоруссии", ці то нават на нашым фэсце. А чыіх таварышаў паказваюць на нашых фэстах, не буду выяўляць, бо гэта сакрэт палішынеля.

Пайшла чутка, што новая ўлада абмяжоўвае колькасць згаданых фэстаў. I тут пераможцы ловяць адразу трох зайцоў: рэлятыўна ўзнагароджваюць сваіх паклоннікаў, скарачаюць паказванне электарату сваіх апанентаў і эканомяць сродкі. Пакарысталіся яны, мабыць, патэнтам аднаго адстаўнога сілавіка. Адкуль узяліся адстаўныя сілавікі, падкажа стэрэатып. І, крыху, зарастаючая лесам наша Усходняя сцяна.

Аляксандр Вярыцкі

Беларускі таталізатар

Цэнтральная выбарчая камісія Рэспублікі Беларусь падвяла вынікі чарговага этапу прэзідэнц-

кіх выбараў. Паводле даных тэрытарыяльных выбарчых камісій, куды былі здадзены подпісы за прэтэндэнтаў на вышэйшую пасаду дзяржавы, на фінішную прамую выйшлі Аляксандр Мілінкевіч, Аляксандр Казулін, Сяргей Гайдукевіч, ну і зразумела, першы і пакуль што адзіны прэзідэнт Беларусі Аляксандр Лукашэнка. Слова "зразумела" адпавядае і для іншых кандыдатаў, і для ўсяго выбарчага працэсу. Ніхто з тых, хто хоць трохі заангажаваны ў беларускую палітыку і гэтыя выбары ні кроплі не сумняваўся, што будзе менавіта такая раскладка. Людзі ўсміхаюцца і кажуць: "Усё, што мы казалі пра выбары, пакуль што збываецца. А ўсё, што казалі нам — не пацвердзілася".

Больш за ўсіх подпісаў — нават больш за ўсіх разам узятых, уключаючы і подпісы тых, хто не патрапіў у фінальную гульню — зноў жа, зразумела, мае дзеючы кіраўнік. На другім месцы, з вялікім адрывам і яшчэ большым папярэджаннем, ідзе адзіны прэтэндэнт ад аб'яднанай апазіцыі. Трэці радок займае прадстаўнік неаб'яднанай апазіцыі. Замыкае чацвёрку, якую ў першы ж дзень яе ўтварэння ў народзе назвалі "Тры мушкецёры і Дартан'ян", вылучэнец не ад апазіцыі. Вынік абсурдны — два кандыдаты ад апазіцыі і два ад пазіцыі. Нешта новае на палітычным полі.

Кандыдат, які стаіць у апазіцыі і да ўлады, і да аб'яднанай апазіцыі Зянон Пазьняк сцвярджае, што і ён набраў больш чым неабходныя для рэгістрацыі сто тысяч подпісаў, але здаваць іх не будзе. Ён прапаноўвае свой варыянт змены ўлады — народнае галасаванне. Сяргей Скрабец і Валеры Фралоў неабходнай колькасці подпісаў не сабралі і нейкага новага сцэнарыя не прапаноўваюць. А былы прэзідэнт Акадэміі навук Аляксандр Вайтовіч зняў сваю кандыдатуру яшчэ раней і прапанаваў нешта падобнае на пазынякоўскі сцэнарый, чым і зменшыў яго значнасць і сур'ёзнае стаўленне з боку іншых. Адным словам спаліў гэтую ідэю ўшчэнт.

Тых, хто сумняваецца чыё прозвішча як пераможцы агучыць Лідзія Ярмошына вечарам 19 сакавіка — няма. Сумневы ў іншым — чые прозвішчы застануцца ў спісе 7 лютага, калі будзе агучана рэгістрацыя саміх кандыдатаў. Варыянтаў не так ужо і шмат. Найбольшая цікавасць да таго ці здымуць толькі Аляксандра Мілінкевіча, ці, каб доўга не "мучацца", то і яшчэ аднаго Аляксандра. Зноў жа, зразумела, што гаворка ідзе пра Казуліна.

Аптымісты спадзяюцца, што застануцца ўсе. Маўляў, "не пасмеюць" ужо паздымаць усіх хто сябе называе апазіцыянерам. Глядзіш, народу стане нецікава і ён не пойдзе на выбары зусім. Песімісты смяюцца, што калі будзе трэба, то пойдуць усе сто адсоткаў плюс яшчэ адсоткаў дваццаць пяць. Так, для больш пераканаўчага выніку.

Гаворачы карацей, жыць стала весялей. Наперадзе цэлы тыдзень спрэчак пра тое, якая будзе раскладка. Кожны стаіць на сваёй версіі, прэтэндуючы на лаўры найбольшага знаўцы сутнасці сённяшняй улады. Нават, на поўным сур'ёзе заключаюцца "пары". Стыхійна ўзнік такі новы невялічкі беларускі таталізатар. Самае цікавае ў ім, а так ужо было, што незалежна ад выніку кожны з удзельнікаў гэтага "таталізатара" заявіць потым, што ён менавіта такі фінал і прадказваў.

Тыя, хто накідвае на сябе найвялікшы выгляд прагматычнай сур'ёзнасці і палітычнай дасведчанасці, як бы афіцыйна ў гэты таталізатар не гуляе. Пакуль, кажуць, Лукашэнку будзе падтрымліваць Крэмль, нічога не будзе. Трэба, маўляў, ціснуць на Пуціна, каб той адрокся ад сённяшняга кіраўніка Беларусі. І нават сцвярджаюць, што такое мажліва. Вось, пераконваюць, ужо ў самой Расіі такія палітыкі як Нямцоў нібыта даўно рыхтуюць пад гэта глебу. I Захад душыць Маскву, каб перастала падтрымліваць Аляксандра Рыгоравіча. Куды яна дзенецца, тая Масква. Рана ці позна вымушана будзе пайсці на такі крок. Іх апаненты рагочуць. А каго ж тады будзе падтрымліваць на Беларусі Расія? Так можна дагаварыцца да таго, што Крэмль зробіць стаўку на Івонку Сурвілу. Яшчэ на мінулых прэзідэнцкіх выбарах прэтэндэнты ў прэзідэнты ездзілі дамаўляцца з Расіяй.

Адзінае, што зараз на Беларусі ніхто не бярэцца прадказваць, дык гэта тое, што будзе 20 сакавіка, у той першы дзень пасля абвяшчэння вынікаў выбараў. Ніхто ні з кім не спрачаецца, ніхто нічога не сцвярджае.

Віктар Сазонаў

Вачыма еўрапейца

12-ы абвінавачаны

Я ўважліва аглядаў публікацыі, якія паявіліся пасля першага, адтэрмінаванага разгляду справы супраць адзінаццаці асобам звязаным з Праграмнай радай "Нівы". Валасы дыбам мне сталі. Асабліва пасля

таго, як я паглядзеў здымкі ў "Gazecie Współczesпеј", а перш за ўсё ў "Кур'еры паранным". Вось чы на фатаграфіі — абвінавачаным. Наколькі ў "Współczesnej"я на далёкім плане сядзеў з іншымі "злачынцамі" з уклееным графічна чорным паяском на вачах і ў прынцыпе толькі нешматлікія мае знаёмыя маглі дадумацца, што гэта я, то ўжо ў "Паранным" спроба ка-

муфляжу майго вобліку (на першым плане!) і некалькіх іншых асоб была настолькі няўдалая (свядома?), што нават мае суседзі пыталіся ў чым справа, а іншыя пазіраюць на мяне да сёння з недаверам. Кожнаму паасобку мушу тлумачыць, што я не вярблюд, значыць, нават момант не быў у кругу падазроных пракуратурай, а раней не меў ніякай сувязі з бухгалтарска-рахункаводчай сітуацыяй "Нівы" ў 2001-2002 гадах, з якой галоўнае абвінавачанне зрабіла Найвышэйшая кантрольная палата. На маю віну паказваў быў таксама подпіс пад здымкам: "Ława oskarżonych w białostockim sądzie była wczoraj za krótka, by pomieścić wszystkich działaczy "Niwy"?". Мусіла, пэўна, гэта здзівіць шэфаў "Współczesnej"і "Параннага", якія аглядалі тыя выданні без сумнення прынамсі ў дзень, у які яны выйшлі. Абодва спадары: галоўны рэдактар Конрад Крушэўскі і прэзас Кшыштаф Палінскі ведаюць мяне вельмі добра, прынамсі ў твар. Аднак я вярблюдам застаўся, з гарбом злачынцы.

Цікава таксама, што разам з гэтым хачу верыць — непаразуменнем, у тэкстах справаздач з дзесяціхвіліннага разгляду паявіліся вельмі неадназначныя сказы. У "Паранным" можна было прачытаць, што ў час настипнага пасяджэння сида — 14 лютага: "jedenaście osób odpowie za nieprawidłowości przy prowadzeniu ksiąg rachunkowo-księgowych w latach 2001-2002". Разумею, што журналіст ведае больш чым суд (і палітыкі?!); ужо загадзя выдаў прыгавор пакарання ўсіх "беларускіх злачынцаў" звязаных з Праграмнай радай "Нівы". У сваю чаргу ў "Współczesnej" адтэрмінаванне разгляду гэтак тлумачылася, пры паказе мяне і абвінавачаных на здымку змешчаным вышэй: "z powodu nieobecności wszystkich zainteresowanych". Прытым на здымку пастаронні чытач бачыў дакладна адзінаццаць асоб у паясках-рэтушах, якія мелі захоўваць іхні воблік. Значыць, абвінавачаныя — як было відаць — былі ў судовай зале ды на дадатак усе. Цяжка гэта тлумачыць журналісцкай спешкай. Адтэрмінаваная справа працягвалася ледзь пару хвілін, а пачалася вельмі рана, у 8.30, значыць, яшчэ да пачатку нават рэдкалегій. Ну, што ж, у гэ-

ты дзень панавалі рэкордныя маразы, у дадатак быў гэта панядзелак, які звычайна ў нас — "шавецкі".

Праз некалькі дзён аптымістычным вы казваннем засланіў тыя журналісцкія інцыдэнты віцэ-маршалак Сената з Падляшша Кшыштаф Путра (ПіС). Пасля сустрэчы ў польскім парламенце з кандыдатам беларускай апазіцыі на прэзідэнта Аляксандрам Мілінкевічам выказаў апаску, што справа "Нівы" можа быць "выкарыстаная прапагандай Аляксандра Лукашэнкі ў кампаніі накіраванай супраць Польшчы", а "польскія СМІ прыкладваюць да гэтай справы благую мерку, занадта яе раздзьмухваючы":

— Я разумею, што ў "Ніве" магло дайсці да нейкіх няправільнасцей у рухункаводстве, але нельга рабіць з гэтага вялікую праблему.

Аляксандр Мілінкевіч у сваю чаргу ў час прэс-канферэнцыі ў Сейме дадаў:

– Хоць я не юрыст, шкадую, што гэты працэс ёсць такі, які ёсць. У ім больш палітыкі, чым рахункаводчай праўды.

Мацей Халадоўскі

Сёння марозны студзень, але Шурцы С. у галаве месяц май.

— A ці чула ты зязулю? — пытае

Паціскаю плячыма і думаю што прыдумаць. У хаце холадна горш як у псярні. У вядры замерзла вада. Шурка С. ляжыць пад мясістай пярынкай. У канцы выстаюць валёнкі студзіводскай вытворчасці. Чорныя, як лапы ў ваўка.

— А я, — кажа праз слёзы цётка, — я да Лёнькі захацела.

Лёнька аставіў яе *cipamy*, значыць, запіўся насмерць. Знайшлі яго пад бетонным плотам ля бара *Амазонка*. Сядзеў як жывы, нейкі задаволены. З пляшкай пойла "Журавіноўка" ў руцэ. Трагедыя здарылася пяць месяцаў назад, але ў галаве ўдавы ўсё адбылося быццам учора.

— А ў мяне няма чорнай хусткі,
— наракае няшчасная,
— няма як на паховіны пайсці.

так трэба

— Што тут зробіш, — узыхае суседка і апякунка ў адной асобе, Сонька Ш. таксама ўдава, — бяда і ўсё. Мусіш жыці! І я адна ўжо пяць гадоў таўкуся, — наракае бабуля, — мо лепш каб да дому састарэлых забралі? Хоць — не. Там, кажуць, усё па гадзінніку. Дысцыпліна вялікая. А тут сама сабе пані. Пасля Сонька Ш. апавядае пра сваіх унучкаў. На Пакровы наведаў яе Кшысек. Здатны хлопец, такі малады, а ўжо машыну ад немца прыгнаў.

У Н. як правіла любяць расказваць адно пра гарадскіх сваякоў, найахвотней пра тых, якім пашанцавала. І пра тых што далёка, за мяжой — у Амерыцы, у Бельгіі, у Нямеччынне.

Пасля бабуля цікавіцца маёй сямейкай.

— А *чоловік* хоч не п'е? — пытаецца.

Апошняе пытанне амаль рытуальнае, ставяць яго ўсе жанчыны ў Н. Ды адмоўны адказ не ўсім даспадобы. Далей, як правіла спытаюць: А... а, хоць не хворы?

Але баба Соня асоба далікатная, не асуджае алкаголікаў. Кожны дзень нагатуе гарачага *куляшу* і суседку падкорміць. Сваімі дрывамі ў печцы няшчаснай напаліць. Нават яе ката прыгарнула, хоць лянівы і мышэй не ганяе.

— Чаму — так? Бо так трэба! — кажа.

як у купалле

У час калі краіну скаваў сібірскі мароз, у Н. бушавалі як на Купалле.

- Два тыдні $6ы\partial лавалі$, успамінае Сонька Ш., як на канчыну якую. І мужыкі, і бабы. Розум на старасць людзям паадбірала.
 - Ніхто не замерз?
- Вось бачыце, здзіўляецца сама Сонька Ш., усе, дзевяць мярлін тут летам і восенню адправілі. Мароз тут не страшны! Страшна, як выпіць хочацца ды няма за што.

Пра быдлаванне ў Н. можна напісаць акіян роспачных тэкстаў. Прынцыпова, успыхае яно раз у месяц і доўжыцца дзесяць-дванаццаць дзён. Тэрмін падпарадкаваны канкрэтнай даце — часу, калі пенсіянеры і рэнтысты атрымоўваюць пенсіі, або, як у выпадку Шуркі С., грашавую дапамогу ад унука з Бельгіі. Тады старыя і маладыя, мужыкі і ўдовы, кідаюць тэлесерыялы і пляценне кашоў ды з галавой кідаюцца ў запой. Старыя і маладыя. П'юць, любуюцца сабой, збіваюцца як у амерыканскіх баевіках.

Чорная хустка

Цягам апошняга года дайшоў яшчэ глабальны матыў. Грашавыя еўрадаплаты да гектара настолькі падбадзёрылі Славіка Касцюка, што той не цверазеў тры тыдні. Разам, вядома, уся брашка. Кампаньёны пілі і наракалі што сёння ўжо нішто не аплачваецца рабіць.

аж ён здох!

Шурцы С. цяпер добра. Праўда, ашалела яна пасля смерці Лёніка — і нішто ўжо ёй не цікава. Ляжыць сабе пад пярынкай як пані ды мроіць пра вясну. Пра майскія лугі, пра рабую карову, якую пасвіла ў дзіцячыя гады, пра зазулю, пра малых дзяцей якія выйшлі ў людзі і раз'ехаліся па божым свеце. Бачыць сваіх унукаў, якіх у сапраўднасці ніколі не бачыла. Бачыць свайго Лёніка маладога і зухаватага, як прыйшоў з войска і на прывітанне сказаў ёй з любасцю: Зраствуйтэ Шуронько!.

— А чалавек ўсё біў і біў, — успамінае шлюбнага Мішу, — я яго не хацела. Звер — не чалавек ён быў. У шпіталь з пабітай галавой з-за яго папала. І цяпер як пачне ў галаве гусці, то хоць у калодзеж скачы!

Шурка С. гаравала 33 гады.

— Аж ён здох! — кажа пра шлюбнага.

І дадае:

 Але жалобу па ім год часу насіла, каб людзі не думалі...

З Лёнікам пазнаёмілася ў восень жыцця, пасля шэсцідзесяткі. Ведае яго ад малога. Памятае як радзіўся, як біліся ў яго на хрэсцьбінах, як ішоў у армію. Маладзенькі супраць яе быў, на дваццаць гадоў з гакам.

— А цяпер яму там добра, — запэўнівае мяне і бабу Соньку няшчасная. А мы, як медсястрыцы, машынальна ківаем галавой і падтакваем: так-так, напэўна.

у раю нудотна

Больш верагодна, што пан Лёнька не трапіў у рай. Наадварот, за такое неўтаймаванае п'янства, — як верыць баба Соня, — трэба пазней расплаціцца.

— Мабыць, смалу ў бочцы кругаля возіць. Без адпачынку. За п'яніцам, — верыць старажылка, — следам нячысцік з канчуком ступае і паганяе: хутчэй, хутчэй! А не — дык у сраку, або за вушы... і ў агонь пякельны!

Ды і сам дзядзька Лёнік ніколі ў рай не збіраўся.

— А што там рабіць з гэтымі анёламі? — гаварыў ён пад воплескі п'яненькай кампаніі. — Там жа ад нуды памерці можна! Не вып'еш, не паскачаш.

Баба Сонька не скажа пра яго дрэннага слова, — нельга так пра нябожчыка. Яшчэ прысніцца — во тады бяды сабе наробіць. Хоць памятае, як той п'янюга ў час быдлавання памыліў яе хатку з хатай каханкі. Ламатаў у дзверы, пабіў акно.

— А мне чуць сэрца не пэнкла.

Каб злагодзіць прызнанне, Сонька Ш. дадае:

— Бо то такое каханне ад чорта!
уцякала палямі

У Н. старыя выпівохі тайком насміхаюцца з Шуркі С.

— Бач, перастала піць і звар'яцела. Мясцовы бацюшка не ведае, як дапамагчы беднай удаве. Тры разы ўжо драпанула з дому для састарэлых. Раней уцякла са шпіталя. Пехатой, палямі з Гайнаўкі ішла, каб ніхто не даганіў.

Пытаю яшчэ пра дзяцей хворай.

— Гэта вельмі ахварныя прыха.

— Гэта вельмі ахвярныя прыхаджане, — хваліць радню святар, вельмі ахвярныя прыхаджане.

Ева Сцепанюк

Дарога вакол Сямятыч

Ва ўмовах пастаяннага росту інтэнсіўнасці дарожнага руху вывядзенне яго па-за гарадскія цэнтры становіцца проста неабходнасцю. Падобна справа маецца і ў Сямятычах, праз якія штодзень праязджае больш за 7 тысяч машын, у тым ліку шмат аўтафураў, якія з паўночных і ўсходніх пагранпераходаў едуць у напрамку Любліна і паўднёвых рэгіёнаў краіны. Гэта жыхарам горада ўскладняе ўмовы жыцця і стварае ім рэальную небяспеку. Адтуль і вялікае зацікаўленне гараджан праектам пабудовы на дзяржаўнай шашы н-р 19 кальцавой дарогі вакол павятовага цэнтра.

За разметку кальцавой дарогі ўзялося Беластоцкае аддзяленне Генеральнай дырэкцыі дзяржаўных дарог і аўтастрад. Паводле папярэдніх дадзеных, юрыдычная і тэхнічная дакументацыя будзе распрацавана да 2008 года, а сама кальцавая дарога будзе пабудавана найпазней да 2013 года. Абыдзе яна горад з заходняга боку, паколькі там даволі роўная і незабудаваная тэрыторыя. Едучы з Беластока, кальцавая дарога пачнецца ў ваколіцах бензастанцыі фірмы "Орлен", а закончыцца на дарозе ў Драгічын — паміж Слохамі-Аннапольскімі і Вэскай. Там будзе скрыжаванне ў выглядзе круглай плошчы, якой пабудова ўжо пачынаецца. Пры кальцавой дарозе будуць вызначаны ўчасткі пад гаспадарчую дзейнасць (пры цяперашняй транзітнай дарозе яны М. Ц. адсутнічаюць).

Забруджанае асяроддзе

Калі еду ў горад, заўсёды разглядаюся па абочынах дарог, дзе за лета збіраецца шмат смецця. Яго пераважна выкідаюць гараджане, едучы ў лес па грыбы. Звычайна вяскоўцы выкідаюць смецце ў вызначаныя месцы, хаця некаторыя, так як і гараджане, выкідаюць проста ў лес, абы толькі далей ад дарогі. Смецце гэта ў пераважнай большасці фольгавая ўпакоўка ды пластмасавыя бутэлькі, тэхналогію на якіх мы прывезлі з заходніх краін. Цяпер на Захадзе пераканаліся ў шкоднасці штучнай упакоўкі і мяняюць яе на больш прыязную чалавеку. У Нямеччыне, напрыклад, абмяжоўваюць фольгавую ўпакоўку, прадукты загортваюць у папяровыя торбачкі, а замест пакетаў ужываюць палатняныя экалагічныя сумкі. Яны смяюцца з нас, што мы забралі ад іх канцэрагенную тэхналогію.

Кожны год, у красавіку, у рамках святкавання "Дня Зямлі" школьная моладзь старанна прыбірае засмечанае асяроддзе. Затое нам, дарослым, здаецца, што можам усю непатрэбшчыну выкідаць абы-куды, бо нашы дзеткі вясной усё чысценька прыбяруць, а гмінныя ўлады ўласным транспартам вывезуць на звалку. Дзе нашы санітарныя службы, якія змагаюцца за здаровыя харчы?

Мікалай Лук'янюк

Працавітыя Тапаркі

Жанчыны ахвотна спявалі сустрэўшыся ў сваёй кампаніі (справа Людміла Мрук)

— У 1971 годзе купілі мы конную касілку да збожжа. Жніво тады намнога аблягчылася. Трэба было толькі вязаць збожжа ў снапы і ставіць яго, каб лепш сохла. Пасля мы прыстасавалі касілку да трактара і жніўныя работы сталі яшчэ хутчэйшымі. У сельскагаспадарчым гуртку ў Саках паявіліся снопавязалкі, але яны найчасцей працавалі на палях сваёй вёскі. Цяжка было дачакацца трактарыста са снопавязалкай у Тапарках і таму нашы жыхары найчасцей карысталіся сваімі жніўнымі машынамі, — кажа Антон Мрук. — Малаціць усё збожжа камбайнамі пачалі мы толькі ў другой палове дзевяностых гадоў і таму раней жніўныя работы былі цяжэйшымі ад іншых прац.

Калі ў канцы сямідзесятых гадоў Антон Мрук з жонкай Людмілай сталі будавацца на новым участку за вёскай, маглі ўжо паставіць вялікі дом і шырокі хлеў. Як адны з першых у вёсцы купілі яны трактар і сталі тады гадаваць больш кароў і свіней.

– Раней добра плацілі за сельскагаспадарчыя прадукты і таму можна было са сваіх даходаў пабудавацца на новым месцы і купіць патрэбныя для гаспадаркі машыны. Праўда, на некаторыя машыны трэба было чакаць у доўгай чарзе, але іх цана была даступнай для звычайных гаспадароў, — заяўляе Антон Мрук.

Паколькі ў Тапарках гадавалі многа кароў і цялят, машынная ўборка сена паявілася ў вёсцы раней, чым у багатых сёлах распаложаных побач Гайнаўкі, дзе гаспадары займаліся прадукцыяй збожжа.

Мае суразмоўцы ў васьмідзесятых гадах купілі дзве пераварачалкі, а ў дзевяностых гадах прыдбалі прычэп прыстасаваны да ўборкі сена і ветрагон, якім транспартавалі сена ў гумно і на хлеў. Механічная даярка аблегчыла прадукцыю малака, якое стала даваць галоўны прыбытак у гаспадарцы.

Пляценне каробак стала прыбытковым заняткам

Ужо ў шасцідзесятых гадах жыхары Тапаркоў, так як і сяляне з суседніх вёсак, зімой сталі плясці каробкі і іншыя саламяныя вырабы, якія экспартаваліся ў заходнія краіны. Калі сталі за іх добра плаціць, некаторыя гаспадары абмежавалі сельскагаспадарчую прадукцыю дзеля вырабу саламяных прадметаў.

— Найлепш плацілі за вырабы з саломы ў шасцідзесятых і сямідзесятых гадах. Тады здаралася, што цэлымі днямі плялі мы каробкі, адрываючыся ад гэтай работы толькі дзеля сельскагаспадарчых прац. Спачатку скупка каробак была ў Кляшчэлях, адкуль амаль штодзень адпраўлялася вялікая машына з саламянымі вырабамі. Найбольш іх высылалі ў Англію, — успамінае Антон Мрук. — Аднак мы ў асноўным займаліся гадоўляй кароў і свіней і таму пляценне каробак было нашым дадатковым заняткам. Але былі і такія сем'і, якія за сродкі ад продажу саламянага посуду збудавалі дамы.

Пасля паявілася запатрабаванне на столікі і крэслы з ракіты і саломы і на разнародныя вырабы з бярэзіны. Тады гаспадары з Тапаркоў сталі плясці збанкі, гнёзды для птушак,

якія перад Вялікаднем прадаваліся як каробкі на святочныя яйкі.

Моладзь і жанатыя сустракаліся ў клубе

Вясковы клуб адкрылі ў Тапарках яшчэ ў шасцідзесятых гадах. Пры ім была бібліятэка, якой карысталіся малодшыя жыхары вёскі. Спачатку людзі прыходзілі ў святліцу паглядзець фільмы і тэлеперадачы. Калі гаспадары сталі купляць свае тэлевізары, паменшала зацікаўленне вяскоўцаў клубам. Толькі моладзь надалей сустракалася ў ім у святочныя дні.

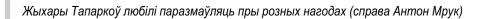
У нашым клубе ладзілі танцы. У святочныя дні можна было спаткацца ў клубе і паразмаўляць, кажа Антон Мрук. — У 1989 годзе ліквідавалі бібліятэку, а ў клубе адчыніў краму прыватны ўласнік. Калі пасля аказалася, што санітарныя ўмовы ў гэтым магазіне нязгодныя з новымі патрабаваннямі, быў ён за-

Асобны магазін быў адкрыты ў Тапарках толькі ў васьмідзесятых гадах і працаваў коратка. Пасля гаспадарчых перамен у краіне стаў ён маларэнтабельным і быў закрыты. Зараз у вёску прыязджаюць аўтакрамы з харчпрадуктамі, якімі найбольш карыстаюцца пенсіянеры. Малодшыя гаспадары, у якіх ёсць свой транспарт, ездзяць за пакупкамі ў Кляшчэлі. Апошнім часам штораз больш асоб стала карыстацца таварамі "турыстаў" з Беларусі, паколькі прапануюць яны ніжэйшыя цэны.

Надалей прадукуюць малако

Калі еўрасаюзныя патрабаванні наконт прадукцыі малака сталі вельмі высокімі, жыхары Тапаркоў не адракліся ад гадоўлі кароў. Прыстасоўваюць яны свае хлявы да новых патрабаванняў, а некалькі сямействаў сталі гадаваць больш дзесяці кароў і ў прадукцыі малака бачаць галоўную крыніцу даходаў для сваіх гаспадарак. Малады гаспадар Пётр Дзмітрук рашыўся значна павялічыць малочную прадукцыю і прымяніць навейшыя метады гаспадарання. Карыстаецца ён сіласам, корміць дадаткова сваіх кароў збожжавымі мяшанкамі і высакаякаснымі кампанентамі. Яўген Воўчык грунтоўна перабудаваў хлеў, прыстасоўваючы яго да сучасных метадаў гаспадарання. Хаця зараз у вёсцы ёсць 17 пастаўшчыкоў малака, то ніхто яшчэ не рашыўся купіць умяшчальнік для гэтай сыравіны. Нядаўна была адменена дзяржаўная падтрымка для гаспадароў, якія рашаліся паставіць у сябе ўмяшчальнікі на малако і таму зараз мала вытворцаў рашаецца на продаж малака са сваіх панадворкаў. Гаспадары з Тапаркоў па чарзе возяць сваім транспартам малако на пункт скупкі ў Саках. Некалькі жыхароў Тапаркоў працуюць па-за сельскай гаспадаркай, але асноўную частку жыхароў састаўляюць пенсіянеры.

– Пётр Дзмітрук працаваў на сельскагаспадарчай ферме ў Нямеччыне. Пазнаёміўся ён там з навейшымі метадамі гаспадарання і хоча прымяняць іх у сваёй гаспадарцы, — гаворыць Антон Мрук. — Зараз у нашай вёсцы лугі і пашы састаўляюць каля паловы ўсіх угоддзяў і таму ёсць яшчэ магчымасць разгарнуць прадукцыю малака.

Аляксей Мароз

Мілінкевіч у Сейме Вакол Чаромхі

Гэта была падзея без прэцэдэнту. Нараўні з нешматлікімі, не толькі палітычнымі, індывідуальнасцямі свету, кандыдат беларускага кангрэса дэмакратычных сіл на пасаду прэзідэнта Аляксандр Уладзіміравіч Мілінкевіч выступіў у польскім Сейме. — Мусім таксама памятаць, што маем унікальную магчымасць будавання мастоў паразумення праз меншасці — беларускую ў Польшчы і польскую ў Беларусі, - пераконваў.

На пачэсных сеймавых лавах заселі спадарожнічаючыя яму асобы, сярод іх — старшыня Беларускага народнага фронту Вінцук Вячорка, першы старшыня Саюза палякаў Беларусі Тадэвуш Гавін, апазіцыйны журналіст Павал Мажэйка і адказны за замежныя справы ад апазіцыйных груповак Ігар Лялькоў. Маршалак Сейма Марэк Юрэк, звяртаючыся з просьбай выступіць перад Сеймам да Аляксандра Мілінкевіча, які м.інш. спрычыніўся да ўзнікнення польскай школы ў Гродне ды адкрыў месца пахавання караля Станіслава Аўгуста Панятоўскага, сказаў:

 Спадар Аляксандр Мілінкевіч вядзе вельмі цяжкую, але вельмі важную выбарчую кампанію. Ва ўмовах такіх вострых абмежаванняў з боку ўлад, ва ўмовах недахопу доступу да сродкаў масавай інфармацыі ў сваёй краіне. Маю надзею, спаі паслядоўная выбарчая кампанія спрычыніцца да перамогі дэмакратыі ў Беларусі.

Дэпутаты, якія запаўнялі палову сеймавай залы (пасля начнога галасавання над бюджэтам), часткова выслухалі прамову кандыдата беларускай апазіцыі ў слухаўках; з перакладчыкам. Аляксандр Мілінкевіч, выступаючы па-беларуску, пачаў ад слоў удзячнасці:

– Для мяне гэта вялікі гонар прамаўляць перад дэмакратычна абраным парламентам дэмакратычнай і блізкай нам краіны.

I зараз пасля:

— Назіраем палякаў, якія цешацца ўласнай вольнасцю, якія дачакаліся спаўнення ўласных мараў развіцця і дабрабыту. Сённяшнія беларускія ўлады лічаць, што гэта дрэнны прыклад. І робяць усё, каб беларусы не даведаліся пра гэты паспяховы прыклад — блакуюць польскія радыё і тэлебачанне, спрабуюць маніпуляваць польскай супольнасцю на Беларусі і запалохваць яе актывістаў, не прапускаюць польскіх дэпутатаў і журналістаў праз мяжу. Вось ужо больш за дзесяць год Беларусь вяртаецца ў мінулае, найперш да самаізаляцыі часоў Савецкага Саюза, стагнацыі часоў Брэжнева, а цяпер і да рэпрэсій сталінскіх часоў. (...) Цяпер мы перажываем дээвалюцыю, вычварэнскае развіццё нашай гісторыі. Мы ўжо даўно не пытаемся, што такое страх, бо ім нас спрабуюць апаноўваць штохвіліну і на кожным кроку.

Прадставіў таксама эканамічную і грамадскую сітуацыю ў Беларусі ў міжнародным кантэксце. Падкрэсліў:

- Беларускія дэмакратычныя сілы хочуць бачыць Беларусь адкрытай і незалежнай беларускай дзяр-

А. Мілінкевіч (справа) у прэзідэнта Польшчы Леха Качынскага: Патрэбна толькі моцная воля для таго, каб быць вольным

жавай, у якой шануецца годнасць кожнага чалавека.

Далей:

Беларусы сёння скутыя страдар доктар, што ваша адважная хам. Першай задачай дэмакратычных сіл ёсць пераламанне гэтага страху, а таксама павелічэнне актыўнасці людзей з дапамогай інфармацыйнай кампаніі і падтрымка іх самаарганізацыі.

> На думку Аляксандра Мілінкевіча, каардынацыя дзеянняў "усіх тых, якія хочуць бачыць Беларусь свабоднай" патрабуе: пашырэння абсягу альтэрнатыўнай інфармацыі, вольнай ад цэнзуры, салідарнасці з рэпрэсаванымі актывістамі дэмакратычнага руху, падрыхтоўкі кваліфікаваных кадраў, адкрытасці дэмакратычнага свету для звычайных грамадзян, дзякуючы аблягчэнню візавага рэжыму і яго ўзмацненню для тых, хто вінаваты ў рэпрэсіях і нішчэнню правоў чалавека.

Звярнуў увагу:

– Гарантыя захавання моўнакультурнай і рэлігійнай самасвядомасці, магчымасць адукацыі на роднай мове, гаспадарчае развіццё рэгіёна, заселенага этнічнымі беларусамі ў Польшчы служыць добрым аргументам на карысць дэмакратычнай сістэмы. Са свайго боку запэўніваю, што па вяртанні Беларусі на шлях свабоды, польская меншасць у Беларусі замест пераследу будзе мець поўную падтрымку з боку дэмакратычнай беларускай дзяржавы.

Гэтая дэкларацыя і ўсё выступленне Аляксадра Мілінкевіча былі прыняты з авацыямі. Пад канец дваццаціхвіліннага выступлення прэтэндэнт на прэзідэнта заявіў:

- Патрэбна толькі моцная воля для таго, каб быць вольным.

Дэпутаты апладзіравалі стоячы. У сеймавай зале паявіўся бел-чырвона-белы сцяг. Марэк Юрэк пасля выступлення Аляксандра Мілінкевіча пажадаў яму:

Niech Bóg pana prowadzi.

У польскім парламенцне Аляк-

сандр Мілінкевіч размаўляў таксама з віцэ-маршалкам Сената (падляшскім сенатарам ПіС) Кшыштафам Путрам:

- Сенат РП падтрымлівае польскую меншасць у Беларусі і напэўна не будзе адмаўляцца ад падтрымкі беларускіх дэмакратаў. Справа ў тым, каб у Беларусі як найхутчэй узнікла дэмакратычная сістэма, што дасць магчымасць таксама лепшага развіцця польскім меншасным асяроддзям.

Аляксандр Уладзіміравіч разам дэлегацыяй сустрэўся таксама ў Намеснікаўскім палацы з прэзідэнтам Лехам Качынскім. Пасля будучы з ім Вінцук Вячорка сказаў ..Ніве":

Мы рады ўжо самага факту, што такая сустрэча адбылася. Была яна цёплая і вельмі эмацыйная. У прэзідэнта Качынскага ёсць беларускія сямейныя матывы, у Аляксандра Мілінкевіча — польскія. Размова датычыла асноўных каштоўнасцей і палітычных пытанняў, нашых прэзідэнцкіх выбараў. Спадар прэзідэнт Качынскі жадаў нам поспеху ў выбарах.

Аляксандр Мілінкевіч быў таксама госцем парламенцкага калектыву салідарнасці з Беларуссю. Сярод ініцыятараў узнікнення гэтага калектыву быў падляшскі дэпутат ад Грамадзянскай платформы, член сеймавай камісіі нацыянальных меншасцей Роберт Тышкевіч:

– Ёсць дзве прасторы, у якіх павінен наш парламенцкі калектыў займацца ў адносінах да Беларусі: доступ да свабодных СМІ ды адукацыя пазбаўленая ідэалогіі.

Перад завяршэннем афіцыйнага візіту на дзяржаўным узроўні ў Варшаве Аляксандр Мілінкевіч заявіў:

Лукашэнка разлічвае на тое, што, калі выйграе выбары, дэмакратычныя сілы ў свеце перастануць нам памагаць. Я ведаю, аднак, што так не будзе.

Раіна Стэфанчук

У пачатках студзеня Рэспубліка Беларусь адмяніла закон аб уплаце збору ад фізічных асоб пры перасячэнні мяжы на аўтамабілі. Прыемная гэта вестка для турыстаў. Раней на экалогію трэба было плаціць па тры долары ад асобы пры кожным перасячэнні мяжы. Зараз адно трэба выкупіць медыцынскую страхоўку і карыстацца важнай візай, каб наведаць сваякоў у Беларусі. Жыхары Чаромхаўскай гміны ды "мурашкі" з суседніх Бельскага і Сямятыцкага паветаў зэканомяць зараз немалую суму, паколькі гэтыя амаль штодзень падаваліся праз пагранпераход Полаўцы — Пяшчатка ў гандлёвых мэтах. Каб яшчэ пагранічныя службы РБ упарадкавалі справу пазачарговых праездаў па блату на вышэйзгаданым пераходзе, дык можна было б сказаць аб сапраўдным "зялёным святле" для агратурызму.

У мінулым годзе перамянілі настаяцеля Кузаўскага прыхода (так пажадала частка вернікаў). Зараз служыць тут а. Георгій Кулік. Малады бацюшка спадабаўся кузаўцам. У святочны перыяд пайшлі яны грамадой калядаваць, каб дапамагчы маладому святару ў рамонце плябаніі. Калядоўшчыкі зарабілі каля чатырох тысяч злотых: дзве тысячы ў сваёй вёсцы, тысячу ў Чаромсе-Станцыі (з вуліц прыналежных да прыхода), ды 700 зл. у Рэпчычах. Збіраюцца яшчэ пайсці з калядаваннем у Вульку-Тэрахоўскую.

Кузаўцы дбаюць аб сваю царкву. Зрабілі неабходны рамонт храма ды паставілі новую агароджу. Даглядаюць могільнік. У народзе кажуць: "Згода будуе, нязгода разбурае". Кузаўцы прытрымоўваюцца гэтай мудрасці.

На вуліцы Ланковай у Чаромсе-Станцыі знаходзіцца пункт скупкі малака, у якім працуе Марыя Саўчук. У мінулым годзе малако пастаўляла трынаццаць пастаўшчыкоў, у асноўным са Ставішчаў. Зараз пастаўляюць адно тры пастаўшчыкі, адзін са Ставішчаў, адзін з Чаромхі-Станцыі і сама Марыя Саўчук. Збіраецца ўсяго 170 літраў штодзень. Невядома што паўплывала на памяншэнне скупкі. Марыя Саўчук тлумачыла, што каровы быццам на выцяленні ў зімовы час. Ці штосьці зменіцца з надыходам вясны, цяжка сказаць.

Уладзімір Сідарук

УГайнаўцы

У Гайнаўцы побач вул. Паддольнай маюць пабудаваць вадасховішча. Вада займала б плошчу каля 5 гектараў. Даўжыня вадасховішча мела б 400 метраў. Планаваная глыбіня — 2 метры.

Вадасховіча было б для мяшчан месцам для плавання на байбарках ды катання на водных веласіпедах, месцам для купання ўлетку.

У студзені 2005 г. жыхары гарадскога раёна Дольнае падарылі гораду 14 гектараў абшчынных няўгоддзяў. Пабудову вадасховішча маюць распачаць сёлета і закончыць у 2008 г. (MOX)

ка

моладзі

Ганна Кандрацюк (zorka@niva.iig.pl)

Гражынка і Грак

- 12 -

Гражынцы настрой пачаў псавацца. Як гэты баль пачаўся! Раз што на дварэ стала страшэнна холадна (цікава, ці татаў сябра прыедзе ў адпаведны час, каб забраць на сваёй машыне дзяўчат дадому), два — Косця пакрыўдзіў яе, чапляючыся да колеру валос. Гражынчына мама называла іх "тыцыянскім". Каб мець такі адмысловы колер на галаве, дарослыя жанчыны купляюць дарагія фарбы, а і так не пападзеш у адценне. Мастакі Рэнесансу малявалі такія валасы найвялікшым сваім прыгажуням на карцінах. "Рыжая!" Ды, якая б Гражынка не была, Косця заўжды знайшоў бы прычэпку. Да кожнага ды кожнае Косця чапляецца. І ніхто яго не любіць. I Косию яшчэ больш прыкра, злуециа, і з яшчэ большай заядласцю шкодзіць. І перакідаюць яго з класа ў клас. Цяпер трапіў у Гражынчын. Вучыцца, праўда, нядрэнна. Ды выпендрош яго трымаецца нават на ўроках. Раптам устае, ходзіць па класе...

Гражынка села на спартыўную лавачку: "Нікуды не пайду!"

- Як жа гэта так? Прыехалі на баль? прыехалі, замахаў правым крылом Грак. Выглядаеш цудоўна ў гэтым строі два. Маем шанц стаць каралямі дыскатэкі. Збірайся! І не хавай мяне ў торбу! Хай пакажацца мне гэты... Косця! Хай зачэпіць якую дзяўчынку! Дам я яму ў вока!
- Хопіць! Не скандаль. А то мяне яшчэ арыштуюць за тое, што прынесла ў школу небяспечную... цацку! Гражынка горда ўзняла ўпрыгожаную квяцістай хусткай галаву, страсянула кудзеркамі. Ідзем!
- Ідзем каб выйграць! крыкнуў Грак, і раптам сам закрыў крыламі свае малыя вушкі: гэтак грымнула музыка праз адчыненыя дзверы гімнастычнай залы. Пачыналася дыскатэка!

Бліскалі каляровыя плямы, зяхаў як маланка, біў па вачах белы струмень святла, усё мільгацела, дрыгала... Грак ушчапераны за матузкі Гражынчынай хусткі заплюшчыў з усяе моцы вочы. "Ой, хутчэй у сумачку!"

Раптам музыка сціхла. Запалілі белае святло. На падлозе ляжаў непрытомны Косця. Прыехала скорая дапамога.

— Я ж казаў, што ён хворы, — прабубніў Грак з сумкі, вызіраючы адным вокам. — Падучая хвароба ад манатоннага пульсуючага святла. А ў яго, пэўна, тое ADHD, плюс кінетычная неадэкватнасць правага і левага паўшар'я. Ну, не буду тут пераборшчваць з навуковымі ведамі! — і Грак зашчыкнуў бубку сумкі над сваёю галавою.

Навучэнцы беларускай мовы ў Дубінах з настаўніцай Нінай Куптэль

Думкі ля ясляў

У нашай школе штогод вучні рыхтуюць "Яслі". Таксама 22 снежня 2005 года вучні Гімназіі ў Нараўцы запрасілі многа гасцей: настаўнікаў-пенсіянераў, духоўных і пагранічнікаў. Людзей сабралося вельмі многа, вуч-

ні таксама прыйшлі і цэлы школьны зал запоўніўся. Гэтыя "Яслі" былі іншыя, таму што вучні ігралі свае ролі ў масках, якія самі падрыхтавалі. Цікавым было і тое, што тэксты чыталі іншыя гімназісты — не тыя, якія

ігралі біблейскія постаці. Да гэтага ўсяго школьны калектыў "Душкі з пушкі" спяваў калядкі. Я магу пахваліцца тым, што таксама належу да гэтага калектыву. З майго месца было відаць задуманыя твары гасцей і вучняў. Яны думкамі былі дзесьці далёка. "Яслі" ўсім вельмі спадабаліся і мне таксама.

Анна Паўлючук (Нараўка)

Міра ЛУКША У нашай школе ў Нараўцы кожны штогод вучні рыхтуюць "Яслі"...

Дарагая "Зорка"

Я вучуся ў пятым класе Пачатковай школы ў Дубінах. Жыву ў малой вёсцы Дубінская Ферма, недалёка Гайнаўкі. Я вучуся беларускай мове. Гэтаму прадмету навучае нас настаўніца Ніна Куптэль. У пятым класе я пачаў атрымліваць "Ніву". Гэта вельмі цікавы тыднёвік для дарослых, дзяцей і моладзі. Мяне вельмі цікавіць "Зорка". Ёсць тут казкі, загадкі, песні, вершы і крыжаванкі, якія я вельмі ахвотна рашаю. Крыжаванкі дапамагаюць мне пазнаваць новыя беларускія словы. "Ніву" вельмі ахвотна чытаюць мае бацькі. Я збіраю ўсе нумары "Нівы".

Рафал Скепка

Nº 6 [05-02-2006]

Вершы Віктара Шведа

Іду на казань

— А куды гэта вандруе пан? — Паліцэйскі спытаў хмяльнога. — Іду паслухаць казань, — Адказаў той надзвычай строга.

- А хто ж хоча нешта сказаць А трэцяй гадзіне ночы?
- Жонка мая выступаць З казанню да мяне хоча.

Да чаго падобная жанчына?

Запыталіся Марціна: — Да чаго падобная жанчына? Марцін на гэта: — Можа чулі, Да каўнерыка кашулі.

Бо калі ўжо, дарагія, Кашулю маем на ўласнай шыі, Можам толькі тады падумаць, Што гэта за нумар.

Ні месяц, ні зоркі на небе, нават гараскоп у "Ніве" не прадказвалі таго, што здарыцца ў Дзень закаханых. Усе планы ды інтрыгі Іголкі, каб пакпіць з Паўліны Ш. не атрымаліся. Наадварот, наша хіпі быццам узляцела на новую арбіту. Яна стала блішчэць і прыцягваць увагу ўсёй гімназіі. Не, справа не ў новым іміджы, які зараз прыдумала сабе гімназістка. Прычоска Паўліны Ш. нічым ужо не вылучалася сярод аднагодкаў, хоць не да канца. У моманты хвалявання яе кароценькія валасы станавіліся дыбам! У такія моманты найбольш захапляўся Паўл, які зноў лавіў сябе на неўтаймаванай сімпатыі да сяброўкі. Ён таксама ставіў свае валасы дагары і ўяўляў, што таксама мяняецца ў "панка". Вядома,

Галерэя "Зоркі" (Гайнаўка)

Юліта Плева

Сярэдняя ацэнка на пасведчан-Hi - 5,13.

Мая мянушка — "Юльцік". У жыцці хачу стаць, чаму лекарам, таму што хачу памагаць хворым людзям.

У сяброў цаню — шчырасць, вернасць, жартаўлівасць, заангажаванне ў працу і навуку, дапамогу слабейшым.

<u>Не люблю</u> — ілгуноў, калі хтосьці крыўдзіць малодшых і слабейшых, насміхаецца над прыстойнымі людзьмі, а найбольш не люблю, калі гамоняць на ўроках і перашкаджаюць іншым.

Па-беларуску размаўляю з бацькамі, дзядуляй, бабуляй і настаўнікам беларускай мовы. Мой любімы гурт — "Эмінэм",

Каля свайго дому пасаджу рознакаляровыя кветкі — астры, ружы, вяргіні і многа іншых.

"50 цэнт", "Знічка".

Тры Паўліны і Паўл

сяброўка смяялася з яго вынаходстваў. Называла гэта эпігонствам. Такія фасцынацыі належалі пакаленню іх бацькоў! Зараз, даказвала нашая хіпі, патрэбны экалагічны стыль. Напрыклад, каб захапіць дзяўчат, трэба мужчынам гадаваць доўгія, аж па бёдры, валасы. Мужчына павінен насіць і каляровую вопратку. І, вядома, іграць на гітары або саксафоне. Увогуле, ён павінен назіраць паводзіны птахаў або аленяў у час шлюбнага перыяду.

Гэтая прапанова мела свае паслядоўнасці. Вось, у Дзень закаханых наша гімназія памянялася да непазнавальнасці. Ужо зранку хлопцы хадзілі па калідорах і спявалі італьянскія рамансы. Вядома, з гітарай ды іншымі іструментамі ў руках ды на плячах. І ўсе, як адзін, прыйшлі ў гэты дзень "на калярова". Іх рознакаляровае адзенне напамінала клоунаў, а чубатыя і фантазійныя прычоскі — экзатычных птахаў: паўлінаў, індыкоў, удодаў, фазанаў, папугаяў. Найбольш смяшыў Марцін, які прычапіў сабе хвост паўліна і цягаў яго за сабой як машыну для прыбірання смецця. Пасля яго паходу аставалася вымеценая сцежка-дарожка, з якой найбольш цешылася школьная прыбіральшчыца спадарыня Зося. Яна нават зрабіла фотаздымкі.

І, вось, галоўнае. Ніхто з гімназістаў не падазраваў, што іх паводзіны ідэнтычныя як у герояў рамана Паўліны Ш. Бо трэба вам ведаць, што з пачаткам Новага года нашая хіпі ў таямніцы перад усім светам стала пісаць сваю кніжку! І зараз ашарашвала яе тэлепатычнае ўздзеянне на аднагодкаў. Паўліна Ш. глядзела і давалася цуду. Хапіла ёй кінуць нейкі лозунг — як у выпадку доўгіх валасоў — яе сябры ўваходзілі ў ролі герояў рамана. Ды ігралі так, быццам прачыталі і вывучылі радок за радком яе кніжку!..

— Відаць, гэта заслуга маёй чарадзейнай бабулі, — думала ашарашаная, але і шчаслівая, гімназістка.

(працяг будзе)

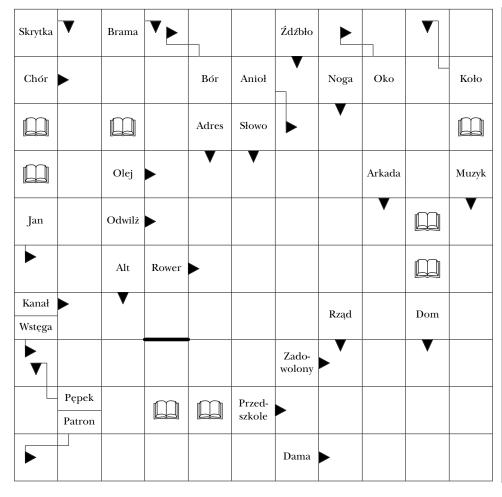
АРАБІНКА

Польскабеларуская крыжаванка № 6

Запоўніце клеткі беларускімі словамі. Адказы (з наклееным кантрольным талонам) на працягу трох тыдняў дашліце ў "Зорку". Тут разыграем цікавыя ўзнагароды.

Адказ на крыжаванку № 2: Сваяк, ружа, шумок, краса, калье, каваль, каралева, пара, арт, мат, ды. Рука, капа, апарат, вар, шакалад, але, мальва, яно, ар, клей, ты.

Узнагароды — фламастэры выйгралі: Марцін Стоцкі, Рафал Скепка, Андрэй Шарэйка з Дубін, Матэвуш Ляўчук з Новага Корніна, Юліта Скепка, Караліна Янюк, Юстына Навіцкая, Хрыстафор Мацкевіч з Нараўкі, Пётр Піскорскі з Гайнаўкі. Віншуем!

Завытыя таямніцы

У нашу школу 14 снежня 2005 г. прыехалі аднагодкі з Беларусі. Сустрэча адбылася ў рамках праекта "Забытых таямніцаў чар". Настаўніца беларускай мовы Анна Кандрацюк выбрала сярод вучняў асобы, якія ведалі цікавых людзей у нашым рэгіёне. Было нас шасцёра. Найперш адбылася сустрэча ў настаўніцкім пакоі. Раздзялілі нас дзве групы і мы пазнаёмілі сяброў з Беларусі з нашай школай. Ім вельмі спадабалася наша школа. Потым раздзялілі нас на пяць групаў. Кожна група была ў іншым месцы і гаварылі мы з рознымі асобамі. Мы з Паўлінай паехалі з Баб'ю-Гару, дзе аднагодкі з Беларусі ставілі пытанні Ю. і З. Скепкам. Там мы пачаставаліся гарбатай і смакавітымі рагалікамі. Даведаліся шмат цікавага аб нашым рэгіёне. Нашы сябры наведалі таксама іншых гаспадароў. Марцін Кандрацюк і яго група былі ў спадарства Б. і З. Рубчэўскіх у Нараўцы, Адам Васільчык у спадароў Янюкоў у Нараўцы, Марта Матысюк — у бацюшкі і матушкі Шэбелян у Семяноўцы, Беата Ляшчук — у спадарства Лукшаў у Семяноўцы. Было вельмі прыемна.

Агнешка Раманчук

Намаўлялі выязджаць

Успаміны Івана МІКУЛІЧА, народжанага ў Спічках у 1928 годзе.

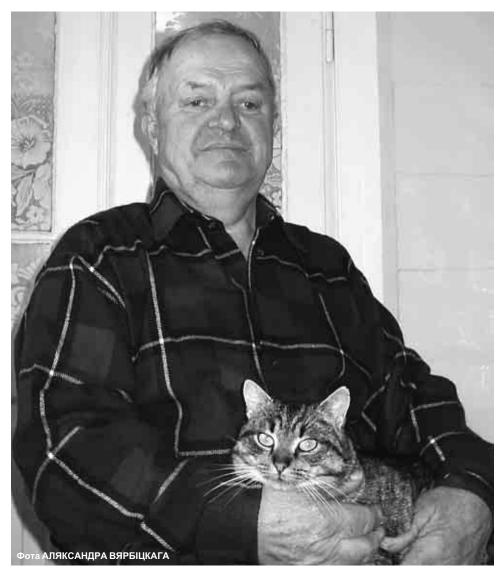
У школу пры санацыі хадзіў я ў Спічкі. Вучыў Баляслаў Шынак, вайсковец з Польшчы; жыў ён у школе. Калі ўспыхнула вайна, ён апрануўся ў ваеннае і падаўся ў напрамку Пінскіх балот. Я тады з трэцяга ў чацвёрты клас перайшоў, але саветы вярнулі мяне назад у трэці. Вучылі тады двое настаўнікаў: Ілюшэнка, мабыць, з Украіны ён, і мясцовая жанчына, якая мела царскую грамату, але пры санацыі працавала на гаспадарцы.

У Спічках зрабілі калгас. Калгаснікам далі зямлю, што раней да пана ў Леўках належала. Не ўсе запісаліся ў калгас, асталіся і "одиноличники" — апошніх было больш. Мой дзед стаў конюхам у калгасе, а тата пчаляром. Тата запісаўся на курсы трактарыстаў у Мінск, але адзін чалавек з Кашалёў адмовіў яго ад гэтага. Пасля да таты чапляліся, чаму адмовіўся ад тых курсаў.

Некаторыя калгаснікі забралі з калгаса сваіх коней і калгас стаў развальвацца. І тады з сельсавета, што быў у Галадах, прыехалі жыдкі і як далі тым, што хацелі пакінуць калгас, то яны зноў вярнуліся. Бо сказалі, што не адзін у Сібір паедзе. Але не ўспелі вывезці, бо ўспыхнула вайна. Таксама не ўспелі сабраць пасеянага вясною.

Старшыня калгаса быў свой і брыгадзіры свае былі. Як немцы ўступілі, то іх прыватнікі выдалі і немцы чатырох чалавек расстралялі ў пяскоўні ў Праневічах. А калі немцаў выгналі, то аднаго зноў выдалі і саветы яго некуды забралі, а ягонага маладога сына ўзялі на акопы.

Савецкіх салдат у нас не было, але быў час, калі яны па дарозе свае шынялі кідалі і мы па іх бегалі; па нас

I я прынёс два шынялі, бо тады з вопраткай у нас было туга. І адразу іх перашыў.

11 лістапада 1941 года тата аддаў мяне ў Бельск да краўца на навуку. I *таполь*, што каля нас расце, столькі ж мае, бо тады тата пасадзіў яе. Мой настаўнік быў палякам, вельмі ветлівым чалавекам. Ён сам кравецкай справе навучыўся ў жыда і за тое, што ён вучыў хрысціяніна, ін-

стралялі, але нікога не ранілі. шыя жыды адносіліся да яго дрэнна; тады рамёствам займаліся ў прынцыпе жыды.

> У краўца я жыў год часу. Пасля купілі мне швейную машыну, знялі мне ў Бельску кватэру і я сам таксама стаў шыць. На нядзелі прыходзіў дахаты памыцца, узяць есці; браў мёд. У краўца я працаваў цэлы час; немцам вопратку ў яго шылі. А я ў сябе шыў сваім аднавяскоўцам, пасля працы, пры лямпе.

Я сваю дзейнасць зарэгістраваў у Бельску, атрымліваў надзел каб хлеб і мяса купіць. Калі хто не працаваў, той надзелу не атрымліваў. Я ўжо і вучняў меў: з Галадоў, з-пад пушчы, з Дубяжына.

Так было аж да прыходу саветаў, а пасля вайны я вярнуўся ў Спічкі. Як наступаў фронт, ад перастрэлкі загінула мая мама. Было так небяспечна, што яе пахавалі на старых могілках каля нашай вёскі раніцай; да таго яе амаль тыдзень ад смерці трымалі ў клуні, бо страшна было выходзіць.

У 1944 годзе сталі выязджаць у СССР. І тата запісаўся, але я не хацеў. Тата змушаў, а я — не! Пад Вялікдзень 1945 года тата паехаў. Забраў наймалодшых дзяцей: маіх дванаццацігадовую сястру і пяцігадовага брата. І з маёмасці што мог, тое забраў. Тут, разам са мною, асталіся на год ад мяне старэйшая сястра і на два гады малодшы брат ды дзед. Асталася і маміна сястра, яна хацела, каб мы ехалі, то тады ўсё ёй асталося б. Яе муж кінуўся на мяне:

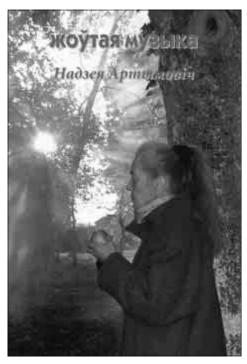
- Чаму не едзеш?
- Калі ўсе паедуць, адказаў я, — то і я паеду.
- Цябе толькі на белыя мядзведзі!
- А вы чаму не едзеце? спытаў я.
 - Бо дачкі яшчэ няма...

I войт мяне намаўляў ехаць, аднак у мяне была ўжо прафесія. У лютым 1946 года я ажаніўся. Сястра выйшла замуж і стала ў Бельск на працу. Брата дзядзька з Дольнага каля Гайнаўкі забраў да сябе і ўсынавіў.

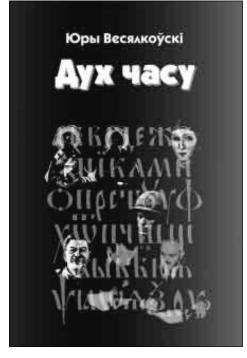
У 1948 годзе перад самым Вялікаднем згарэла нам хата, крытая саломаю. Удалося вынесці толькі швейную машыну і дзве скрыні, а згарэў нават забіты пад свята вяпрук; адно голае каменне асталося. За кампенсацыю збудаваў я новую хату, у якую ўжо на зіму ўвайшлі. Дзед нам апісаў клуньку і хлеўчык.

Запісаў Аляксандр Вярыцкі

Нашы новыя кніжныя выданні — плён 2005 г.

і нічога не адбудзецца было ёсць будзе і нічога я не знайшла у кніжках марах жыцці каб памерці

без слоў без музыкі у маўчанні як камень кідаю перадапошні гук гэта кепскі фон час

дывізіі ген. Нікадэма Суліка. Арганізатары стараліся надаць Мадэне выгляд Вільні, і таму шмат дзе замест назвы "Мадэна" быў зьмешчаны назоў "Вільня". Тое самае было зроблена й зь некаторымі вуліцамі мястэчка, дзе віднеліся надпісы: Вострабрамская, Міцкевіча, Антокальская, Новая Пагулянка, Пляц Лукіскі (па-польску — Ю. В.). На а ∂ ной вуліцы зрабілі мініятурную "Вострую Браму", перад якой адбылася багаслужба, што папераджала абрад "Казюка". Каб надаць "Казюку" традыцыйны выгляд, былі арганізаваны кірмаш драўляных гаспадарчых рэчаў, рознага печыва, абаранкаў, сувэніраў, а ў "Бары цёткі Альбіны" італьянскае віно замест Альбіны прадаваў дзядзька. Іграў польскі вайсковы аркестр, а яму наўзмен — італьянскі. Выступалі артысты, праводзіліся розныя гульні, латарэя й усё гэта нагадвала жаўнерам-віленчукам "Казюка" (...)

Юры Весялкоўскі, Дух часу (палемічна-крытычныя артыкулы), Беласток — Лёндан 2005, 764 сс.

(...) Я пастараўся папярэдзіць кампаньёна, што да нас падыходзяць паліцыянты. Але ён, думаючы, што я жартую, гучна крыкнуў:

– Пердоліў я фшысткіх паліцы-

- Каго пан пер∂оліў?! — зароў першы Уотсан і дастаў пісталет (...) Віктар Сазонаў, Занатоўкі кантра-

бандыста, Беласток 2005, 134 сс.

Надзея Артымовіч, Жоўтая музыка, Беласток 2005, 50 сс.

Вось такія былі пачаткі "Нівы"

Размова з Георгіем ВАЛКАВЫЦ-

– Беларуская "Ніва" дзейнічала ў Польшчы. Як успрыняла гэта савецкая Беларусь? Абруселая, дзе глумілася памяць герояў м.інш. нашаніўскай пары?

– Усходні вецер прыносіў гарачы подых ХХ з'езда. У "Звяздзе", а затым у "Савецкай Беларусі" з'явіліся артыкулы, у якіх цэнтральныя беларускія газеты высока ацанілі напрамкі нашай дзейнасці. Прыслалі лісты беларускія пісьменнікі, у красавіку 1956 г. рэдакцыю наведаў Пятро Глебка. Яшчэ да выхаду "Нівы" я выслаў быў ліст у Беларускае таварыства культурнай сувязі з заграніцай. Абяцалі са свайго боку актыўны ўдзел у арганізацыі артыкулаў і фотаматэрыялаў з жыцця Беларусі для нас, падпіску перыядычных выданняў. Сувязь з БТКСЗ аказалася плённай. Пісьменнікі, хоць моцна ціснулі маю руку, твораў не дасылалі. У чэрвені прыйшла з Мінска тэлеграма, у якой БТКСЗ запрашала Давідзюка і мяне наведаць Беларусь. Наведалі мы Мінск, Навагрудчыну, Брэст, Слонім, пазнаёміліся з Рыгорам Шырмам, у Гродне сустрэлі Міхася Васілька... Цікавіліся нашай справай і ставіліся да яе прыхільна. Правялі мы таксама карысныя размовы з міністрам культуры і асветы, з рэктарам мінскага універсітэта. Усе абяцалі дапамогу. Асабліва патрабавалі мы яе ў падрыхтоўцы кваліфікаваных кадраў. Паездка ў Беларусь адкрыла новыя перспектывы для нашай дзейнасці. Беласток наведала намеснік старшыні БТКСЗ Марыя Ваганава, у БГКТ сустрэлася з прадстаўнікамі грамадскіх арганізацый і культурнаасветных устаноў Беласточчыны. Прымалі і мы дэлегацыю БТКСЗ прыехаў старшыня таварыства Гаўрыла Верасаў, пісьменнікі Піліп Пестрак і Янка Брыль. Прыслалі нам вершы маладыя паэты Генадзь Бураўкін і Алег Лойка...

- Памагалі "Ніве" асвятляць гісторыю і культуру Беларусі беларускія публіцысты, гісторыкі літаратуры. Праўда, пісалі яны ў большасці пад псеўданімамі... На другую пазнавальную паездку выбраліся ў Беларусь Вы з Аляксеем Казлом пад шыльдай ГП ТППР — ГП БГКТ...

З'явіліся мы ў ноч перад майскім святам. Уладкавалі нас на левай трыбуне на Цэнтральнай плош- Бандарынай "Ой, рана на Івана" пра чы. Парад і дэманстрацыя працяг- маленства Янкі Купалы, у школах вуз Нілам Гілевічам... валіся нядоўга. Запомніўся эпізод, і клубах ішла гаворка аб яго жыцці калі рэпарцёры, выявіўшы замежнікаў, нацэлілі ў нас свае фотааб'ектывы. Пачуўшыся галоўнымі героямі, мы задаволена ўздымалі рукі, віталі мінчан... Воляй-няволяй адцягнулі ўвагу ад верхняй трыбуны і яна насупіла бровы... Вечарам глядзелі п'есу маладога Івана Мележа "Пакуль мы маладыя", пабылі на Нарачы з Гаўрылам Верасавым і Максімам Лужаніным. Пасля ў Музеі Айчыннай вайны, вечарам у клубе трактарнага завода на канцэрце хору Цітовіча. Захапляемся "Рэчанькай". "Не забудзь, апішы, што я знайшоў яе ў Нараўцы" — кажа да мяне маэстра... Сёлетняя паездка, вымушаная напорыстым Каз-

лом, выразна адрознівалася ад мінулагодняй. Была выключна пазнавальнай, тыповай для замежных турыстаў. Дзелавых сустрэч, на якія я разлічваў, не адбылося. Не сустрэўся нават з нефармальнымі карэспандэнтамі "Нівы", якія добраахвотна, без ніякай грашовай прынукі, слалі нам дасканалыя допісы.

– Вы выпадкова даведаліся, што з ніўскімі сябрамі праводзіліся адпаведныя размовы. Мабыць, мелі ўплыў кастрычніцкія падзеі ў Польшчы?..

Стала ясна, чаму некаторыя спынілі з рэдакцыяй сувязь. На жаль, матэрыялы БТКСЗ грашылі афіцыйнасцю і прафесійнай халтурай.

- А "Ніва" ўзялася спраўляць Купалаўскія дні.

– Друкавалі ў "Ніве" Зінаіды і творчасці. Ставіліся самадзейніка-

мі "Паўлінка", "Прымакі". На свята прыехала з Мінска Уладзіслава Францаўна Луцэвіч — жонка паэта і Мікола Ткачоў — пісьменнік і галоўны рэдактар "Літаратуры і мастацтва". У вялікай зале ГП ТППР адбыўся ўрачысты вечар, даклад рабіла Вера Леўчук. Выступілі нашы самадзейнікі — драмгурток Антона Кавальчука з "Прымакамі", хор Людмілы Панько, танцоры і танцоркі Таццяны Гіжэўскай. Апусцела сцэна, а людзі не разыходзіліся...

— Повязі з Беларуссю не рваліся...

— Дзеля гэтага прыдбалі мы і валюту. У чэрвені 1957 г. з'ездзіў у беларускую камандзіроўку Васіль Баршчэўскі, у ліпені — Сакрат Яновіч. Сакрат, які дагэтуль займаўся ў "Ніве" гаспадаркай, паказаў сябе з іншага боку — прывёз "мех культурных далікатэсаў", м.інш. размо-

— У Вашым архіве захаваліся лісты і матэрыялы ад маладых тады аўтараў, якія слалі ў "Ніву" першыя свае творы, пасля вядомых, якія сталі класікамі беларускай літаратуры. Між іншым Уладзіміра Караткевіча.

— "Дасылаю Вам пяць вершаў. Яны, як Вы разумееце, "чыстае мастацтва", мала ўласцівае мне, а таму, вядома, сярэднія. Ды, можа, нешта прыдасца" (вершы пайшлі на першую старонку)... "Вялікае Вам дзякуй за "Ніву", за прылажэнні, за цудоўную справу "календара" і "навуковага зборніка". Якія Вы малайцы і якую вялікую работу робіце! (...) Галоўны ж недахоп па-мойму ў некаторай лакальнасці тыднёвіка і, звязанай з гэтым, прыземленасцю. Гэта ўсё ж не толькі газета некалькіх паветаў, гэта яшчэ і "Ніва". (...) Дзякуй вялікі за "Ніву" — цікава страшэнна і пазнавальна (нарысы тыднёвіка) і эстэтычна. Маеш уяўленне аб Вашым жыцці і людзях, аб праблемах, што стаяць перад Вамі". Прысылалі пытанні ды віншаванні і іншыя аўтары, м.інш. Міхась Машара, і — "на ўсякі выпадак" — свае нідзе раней не друкаваныя творы Алесь Пысін, Алесь Ставер, Сяргей Новік-Пяюн...

— Пісалі таксама беларусы з іншых краін — з Літвы (Зоська Верас — Войцікава), Міхась Забэйда-Суміцкі з Прагі... А як было з падпіскай? Калісь Аляксей Карпюк напісаў у 1966 годзе...

— "Мы тут звярталіся да свайго начальства, яно нам сур'ёзна паабяцала, што дасць дазвол на падпіску на Тваю газету. Гэта будзе добра. Але нам трэба мець на ўвазе, што начальства ёсць начальства, яно можа і забыць, што абяцала. Адным словам, я хачу з Табой дамовіцца на наступны год, бо ўжо блізка 1 студзеня. Мая прапанова Табе такая: тым, хто атрымліваў, аформі, калі ласка, падпіску на наступны год; калі хто з нашых пісьменнікаў яе не атрымліваў дагэтуль, не зможа падпісацца ў нас, я яму параю звярнуцца да Цябе, згода? (...) Між іншым, Твая газета ў нас карыстаецца сімпатыяй. Яе пазычаюць адны ад адных, некаторыя на мяне крыўдуюць, чаму Івану выпісаў, а не яму і г.д. Дай табе Божа і далей трымаць высока яе марку...'

– Алесь Белакоз выказаўся ў сваім лісце ад імя ўсіх "простых" жыхароў Беларусі: "Нас вельмі цікавіць жыццё беларусаў у Польшчы. Мы з прыемнасцю чытаем кожны нумар "Нівы". З гордасцю за родную мову і літаратуру вітаем "Белавежу", а нашы дзеці з захапленнем сустракаюць "Зорку". Нам падабаецца, што Ваша газета вырашае сур'ёзныя праблемы, аднак трапныя жарты ("Ніўка") робяць газету яшчэ больш поўнай. Мне здарылася гутарыць пра "Ніву" з людзьмі рознай эрудыцыі: радасна, што ёю захапляюцца навуковыя супрацоўнікі і служачыя, настаўнікі і калгаснікі..." Колькі падпісчыкаў мела "Ніва" ў Беларусі?

– У сямідзесятыя гады — 500. А "Гродзенская праўда" па-беларус-

ку мела 400. (працяг у наступным нумары) Размаўляла Міра Лукша

На здымку: элева член Літоўскай акадэміі навик праф. Костас Корсакас, член - карэспандэнт Беларускай акадэміі навик, паэт Пятро Глебка, гал, рэ-"Hiest" дактар Валкавыцкі, старшыня БГКТ тав. Давідзюк и памяшканні Галоў-Праўлення БГКТ у Беластоку.

mpognae na racalanno Рэспубліка Беларусь НАЦЫЯНАЛЬНАЯ ГРАМАДЗКАЯ КАМІСІЯ

www.vybar.org

удзел у выбарчай кампаніі і мабілізуюць грамадзтва на Народнае галасаваньне

Перадвыбарчая барацьба ў Беларусі ў самым разгары. Прэтэндэнты пазмагацца за прэзідэнцкую пасаду ўжо гатовыя распачаць (а некаторыя і не спынялі) агітацыйную кампанію. Але сітуацыя ў Беларусі значна адрозніваецца ад перадвыбарчых рэалій акаляючых краін. Па сутнасці, тут не ідзе аб тым, які непасрэдна кандыдат пераможа — ідзе аб здольнасці грамадскасці супрацьстаяць паскоранаму спаўзанню краіны ў цемру таталітарызму.

Усведамляючы ўсю моц бюракратычнай машыны, якая, як і на ранейшых выбарах, была сканцэнтравана на фальсіфікацыі народнага волевыяўлення, найбольш радыкальным адказам на гэты выклік сталася арганізацыя "народнага галасавання", падрабязна аб якім распавядаецца на сайце http://www.vybar.org.

Першая старонка сайта выглядае даволі сціпла. У нечым яна нагадвае форму беларускіх дзяржаўных папер 1991-1995 гадоў. Аб гэтым сведчаць надпіс "Рэспубліка Беларусь" і герб "Пагоня". Далей назва той арганізацыі, якая ўзяла на сябе ролю ініцыятара "народнага галасавання" — Нацыянальная грамадская камісія. Цэлая старонка падзеленая на традыцыйныя тры часткі. Аднак першая, дзе звычайна месцяцца выйсці да рубрык, утрымлівае толькі своеасаблівы лагатып выбарчага бюлетэня. Усе навіны падаюцца ў сярэдняй частцы старонкі. І тут бачна, што натхняльнікі сайта альбо вельмі занятыя рэальнай арганізацыяй такога галасавання, больш чым працай у віртуальнай прасторы, альбо расчараваліся ў ідэі такога галасавання, бо апошняе паведамленне, на момант напісання артыкула, датавалася 17 студзеня. Гэта недаравальна ў час бурлівых перадвыбарчых падзей!

Выйсці да рубрык змешчаны з правага боку галоўнай старонкі. Іх не надта многа — акрамя першай, якая з'яўляецца і галоўнай, ёсць і рубрыка з аднайменнай сайту назвай. У ёй падрабязна распавядаецца чаму патрэбна правядзение гэтага галасавання і механізм яго рэалізацыі. Ідэйным натхняльнікам "народнага галасавання" ёсць Кансерватыўна-хрысціянская партыя на чале з вядомым грамадскім дзеячам Зянонам Пазьняком. Ён, між іншым, напрыканцы студзеня адмовіўся ад далейшага ўдзелу ў выбарах, зважаючы на прыцясненні ягоных прыхільнікаў з боку лукашэнкаўскай улады і падрыхтоўкай фальсіфікацый у дачыненні да яго патэнцыйнага вылучэння. Разам з тым, паплечнікі Пазьняка не адмаўляюцца ад падрыхтоўкі і правядзення "народнага галасавання". Наколькі слушным будзе адмова ад удзелу ў выбарах і арганізацыя акцыі, у нечым падобнай на "альтэрнатыўныя" прэзідэнцкія выбары 1999 года ў Беларусі, стане зразумела, магчыма, у недалёкім будучым. Але цяпер гэта выглядае крыху дзіўнавата.

Ініцыятары ж працягваюць працу і заклікаюць тых грамадзян Рэспублікі Беларусь, якія не хочуць, каб іх краіна заставалася на ўзбоччы цывілізацыі, зрабіць наступнае: "1. Дома вазьмі ліст паперы, напішы імя свайго кандыдата. Гэта будзе твой народны бюлетэнь. 2. На выбарчым участку вазьмі бюлетэнь рэжыму, зайдзі ў кабіну, пакладзі яго ў кішэню. У скрыню для галасаваньня ўкінь свой, падрыхтаваны дома, народны бюлетэнь! 3. Бюлетэнь рэжыму захоўвай і перадай толькі сябру Нацыянальнай Грамадзкай Камісіі".

Уладзімір Лапцэвіч

Самай яркай падзеяй у студзені сталі выступы плыўчыхі Аляксандры Герасімені на Кубку свету на "кароткай вадзе". У Берліне яна заваявала золата на 100 метраў...

Беларусь, беларусы...

У маразы добра на вадзе

Другая палова студзеня для беларускіх спартоўцаў адзначылася шэрагам поспехаў у розных відах. Найбольшая ўвага, канешне, да прадстаўнікоў зімовых алімпійскіх дысцыплінаў. У наступным нумары падрабязна прадставім нашых удзельнікаў алімпіяды ў Італіі. А пакуль адзначым, што фрыстайліст Дзмітрый Дашчынскі ўзяў у студзені два медалі на этапе Кубка свету ў амерыканскім горадзе Дзір Вэлі — спярша бронзавы, затым залаты. Там жа наша Ала Цупер заняла трэцяе месца. Беларуская канькабежка Анжаліка Кацюга нарэшце атрымала мажлівасць выйсці на першы ў сезоне афіцыйны старт і выканаць алімпійскі нарматыў. Ліцэнзію ў Турын яна здабыла ў нідэрландскім Херэнвене, заняўшы 20-е месца на дыстанцыі 1 000 метраў. Але ўдзел Кацюгі ў алімпіядзе яшчэ далёка не факт — лёс канькабежкі ў справе пра ранейшую дыскваліфікацыю канчаткова будзе вырашаны 31 студзеня судом спартовага арбітражу ў Лазане.

Самай яркай падзеяй беларускага спорту ў студзені сталі выступы плыўчыхі Аляксандры Герасімені на Кубку свету на "кароткай вадзе". У Берліне яна заваявала золата на дыстанцыі 100 метраў комплексным стылем. У гэтым жа фінальным заплыве яшчэ адна беларуска Святлана Хахлова стала бронзавай прызёркай. А на дыстанцыі 50 метраў вольным стылем Хахлова ўзяла срэбра. Абедзве на тым не спыніліся. На чарговым этапе Кубка свету ў Маскве Герасіменя на сваёй кароннай "сотцы" змешаным стылем зноў стала першай, Хахлова на гэтай жы дыстанцыі — другой. Этап у расійскай сталіцы адкрыў яшчэ адно новае імя ў беларускім плаванні. На стометроўцы спіной срэбра заваявала малавядомая да гэтага Аляксандра Бас. Відаць, у маразы беларусы адчуваюць сябе найлепей у вадзе.

Парадавала на велатрэку Наталля Цылінская. Яна першынствавала ў спрынце і гіце на этапе Кубка свету ў амерыканскім Лос-Анжэлесе, паказаўшы лепшыя вынікі сезона на 500-метровай дыстанцыі.

Надзеі айчынных гандбольных заўзятараў разбіліся аб шведскую сценку. Надта ж нелітасцівым для Беларусі была жараб'ёўка. Прайсці ў плей-оф чэмпіянату свету прадказальна не ўдалося. Хоць у іншай групе выхаванцы Спартака Мірановіча мелі б усе шанцы. У 5-й жа групе Беларусь спярша здабыла чатыры вікторыі — над Бельгіяй — 37:26 (дома) і 30:27 (у гасцях), Турцыяй — 34:23 (у гасцях) і 37:21 (дома). А на фінішы нашых чакалі грозныя шведы, якім беларусы саступілі — 29:32 (дома) і 22:31 (у гасцях). У выніку толькі другое месца ў групе і завяршэнне афіцыйнага сезона ўжо на пачатку года. Наступны старт нашых гандбалістаў толькі ў 2007 годзе — у аналагічнай кваліфікацыі да чэмпіянату Еўропы-2008.

Прайгралі дома і беларускія настольныя тәнісісткі — зборнай Расіі, прычым з нечаканым лікам 0:3. Але тут, у адрозненне ад гандбола, нічога яшчэ не страчана. У гэтыя дні айчынныя майстры малой ракеткі выступаюць на адкрытым першынстве Харватыі.

Лакальных індывідуальных дасягненняў дамагліся ў студзені беларускія прадстаўнікі гульнёвых відаў. Хакеіст Руслан Салей набраў сотае ачко ў НХЛ. Футбаліст Аляксандр Глеб забіў першы гол у англійскай Прэм'ер-лізе за лонданскі "Арсенал". А Віталь Кутузаў вызначыўся першым забітым мячом у сезоне, выступаючы за генуэзскую "Сампдорыю" ў італьянскай серыі "А".

Уладзімір Хільмановіч

Праўдзівы адказ

Трэці дзень запар пад акном партыйнага офіса, які па сумяшчальніцтву яшчэ быў і жылым домам кіраўніка суполкі, Алег назіраў адзін і той жа малюнак цёмна-сінюю машыну, у якой два разявакі сядзелі і слухалі музыку, падтрасаючы ў такт і рытм шырокімі тоўстымі тварамі і падвойнымі падбародкамі. Яны ўсім сваім выглядам стараліся паказаць, што сочаць за кіраўніком мясцовай апазіцыйнай структуры, у якую па спісе акрамя Алега ўваходзіла яшчэ сем чалавек. Трое з іх у пошуках лепшай долі ўжо з'ехалі некуды на заробкі, а двое знайшлі нейкую працу на месцы і не прызнаваліся нават самім сабе, што яны ўваходзяць у нейкую партыю. Яшчэ адзін штодзённа і цэлы працоўны час мясцовага піўнога бара расказваў усім, каго не сустрэне ў гэтым улюбёным амаль усёй мужчынскай паловай невялічкага раённага цэнтра месцы, што пасля наступных прэзідэнцкіх выбараў улада і жыццё ў Беларусі кардынальна памяняюцца. Яго аповеды мелі вялікі поспех ва ўдзячных сіняносых слухачоў і чырвонамордай тоўстай буфетчыцы, якая толькі яго з усіх сваіх кліентаў не адважвалася аблічваць і заўсёды наліва-

ла піва столькі, колькі ён абяцаў ёй вярнуць грошай з першага заробку. Заробак і працу расказчык спадзяваўся атрымаць акурат пасля тых кардынальных зменаў, пра якія апавядаў. А сёмым, па тым партыйным спісе якраз і быў Алег. Для апазіцыянера са шматгадовым палітычным стажам адразу было зразумела што за людзі сядзяць у цёмна-сіняй іншамарцы заходнеейрапейскай фірмы "фольксваген". Ён іх ахарактарызаваў бы так: яны цярпець не могуць усё заходнееўрапейскае, акрамя хіба што толькі тых рэчаў, якімі валодаюць самі. І ставяцца тады да тых рэчаў з неўласцівай для сваёй прафесіі ласкай і пяшчотай. Яшчэ яны атрымоўваюць добры заробак, які ім патрэбны для набыцця рэчаў усё той жа заходнееўрапейскай вытворчасці, маюць вышэйшую адукацыю, якая ім для працы зусім непатрэбная, і мундзіры з пагонамі вельмі неабходнымі для наведвання афіцыйных мерапрыемстваў на працы, прысвечаных такім святам як "Дзень чэкіста". Яны толькі тым былі падобныя на Алега, што наведвалі любімае месца жыхароў вёскі гарадскога тыпу толькі для таго, каб забраць адтуль аўтара аповедаў пра хуткія і непазбежныя змены на палітычным полі краіны.

Што тычыцца кіраўніка мясцовай апазіцыі, то справы ў таго былі вартыя ўвагі самых вялікіх філосафаў, якія, зацыкліўшыся на навуковых тэорыях, паўсюдна шукаюць парадаксальнасць. Толькі чамусьці лянуюцца выйсці з кабінетаў. Алег уваходзіў у тую невялічкую колькасць апазіцыянераў, што выйгралі выбары ў мясцовыя саветы. Сам не ведаў як гэта атрымалася. Ці то аповеды ў піўбары мелі такі эфект на мірнае мясцовае насельніцтва, якое час ад часу становіцца электаратам, ці які эксперымент улада рабіла. А можа яго з кім пераблыталі пры падліку галасоў.

Такі рэзкі прарыў яго кар'еры прынёс "шчасліўцу" дзве рэчы. Па-першае — славу. Пасля тых выбараў яго імя цэлы месяц не пакідала старонак апазіцыйнай прэсы. Па-другое, яго пасля гэтага поспеху так "запаважала" мясцовая ўлада, што ўжо трэці год нікуды не можа ўладкавацца на працу.

Былі і пабочныя эфекты. Мясцовы савет нарэшце пабачыў чалавека, які галасуе не так як іншыя. Гэткая справа! Такога не было з моманту ўтварэння таго савета пасля другой сусветнай вайны. Напачатку гэтая з'ява моцна напалохала іншых дэпутатаў. Думалі, што хутка надыдзе або канец існавання саміх саветаў, або канец свету. Але паступова прывыклі. Тады неўзабаве і з'явіўся цёмна-сіні "фольксваген".

У гэты дзень Алегу моцна абрыдла назіраць за тымі, хто назірае за ім. Ён выйшаў з хаты-офіса і накіраваўся да месца "засады". Засадчыкі, убачыўшы госця, з цяжкасцю выпаўзлі з машыны і адначасова павіслі кожны са свайго боку на яе адчыненых дзверцах. Хіба баяліся, што калі зробяць гэта неадначасова, то машына перакуліцца.

— Памагай Бог у цяжкой рабоце, — завязаў размову партыйны лідэр.

Назіральнікі збянтэжана глянулі адзін на аднаго і вылупілі вочы на Алега. На іх тварах чыталася: "А прычым тут Бог?"

 Вы назіраеце за мной, я за вамі, а толькі Бог за ўсімі, — патлумачыў той. Мяркуемыя суразмоўцы з дакладнасцю да паўруху паўтарылі аперацыю з пераг-

мяркуемыя суризмоуцы з оаклаонасцю да паўруху паўтарылі аперацыю з пераглядваннем, толькі за тым выключэннем, што ў знак згоды кіўнулі галовамі.
— Маю да вас пытанне, — не супакой-

- Маю да вас пытанне, не супакоиваўся дэпутат. — Толькі прашу, каб адказалі чэсна, як на споведзі. Я ўсё разумею. Хутка выбары, таму вы тут і прызямліліся як блін з каровы на зямлю. А што будзе пасля выбараў? Будзеце працягваць цікаваць за мной, ці супакоіцеся?
- Адказваю чэсна, імгненна адгукнуўся адзін назіральнік. Можа будзем назіраць, як зараз, а можа пачнем ахоўваць.
- Так, падмахнуў галавой у знак згоды другі. Залежыць ад вынікаў выбараў.

Генрых Зпадашмянскі

На адной з апошніх мінулагодніх сесій Рады Бельскага павета трох радных ад Самаўрадавай правіцы "Еднасць" кіравалі вострыя закіды ў бок дырэктар бельскага шпіталя.

Радны Антоні Лукашэвіч (папярэдні староста) заявіў, што абапіраючыся на паведамленні мас-медыяў можна гаварыць пра страту давер'я да дырэктара шпіталя, Управы павета і старосты. Ён заявіў, што ў людзей кіруючых бальніцай была яна і астаецца інструментам палітычнай гульні, а бельскае грамадства і персанал шпіталя многа страцілі ў выніку наўмысных дзеянняў. Выхадайнічаны грошы на тэрмаізаляцыю, а не на рамонт аперацыйнага блока, які зараз не задавальняе стандартаў.

У адказ на гэта, староста Славамір Ежы Снарскі прыгадаў, што задоўжанасць, вартасцю ў 7,5 млн. злотых, узнікла ў той час, калі старостам быў сам Лукашэвіч. Староста дадаў, што рамонт аперацыйнага блока патрабуе фінансавых затрат вартасцю ў 4-6 млн. зл. і звязаны з прыёмам на працу кансультантаў. Нарыхтоўка ўсёй дакументацыі патрабуе часу, а заява на рамонт будзе складзена.

Свае закіды ставілі яшчэ радныя Аляксандр Галэмбеўскі і Здзіслаў Тваркоўскі; апошні выказаў думку, што ў выніку дзеянняў цяперашняй дырэктар бельскай бальніцы персанал шпіталяў у Гайнаўцы і Сямятычах зарабляе больш чым у Бельску.

Староста адказаў, што бельскі шпіталь пагасіў абязанасці "203" з канцом 2002 года, а паводле інфармацыі з гайнаўскага шпіталя, там такія ж абязанасці яшчэ не задаволены і да таго зменены ўмовы працаўладкавання, змяншаючы зарплаты; працаўнікі бельскага шпіталя не зарабляюць менш, чым іх су-

Бельскія інтрыгі

седзі. У 2003 годзе разглядаліся дзве магчымасці: абмежаванне штатаў або змену зарплаты; працаўнікі пагадзіліся з апошняй.

На закіды абшырна адказала дырэктар бельскага шпіталя Бажэна Гратовіч; прыводжу вытрымкі.

Радны Лукашэвіч пастаянна закідае ўсім хлусню. Гэта выдуманыя паклёпы, якіх ён ніколі не ўмеў даказаць. Яго злосныя паводзіны вынікаюць, верагодна, з адсутнасці адказнасці за свае выказванні.

Інфармацыі, якіх патрабавалі радныя, выдаваліся ў згодзе з фактамі і дакументамі. І ніхто іншы, толькі менавіта радны Антоні Лукашэвіч адказны за прывядзенне бельскага шпіталя да крайняй фінансавай руіны. Гэта ў той час, калі ён быў старостам, шпіталь задоўжыўся і апынуўся на грані спынення дзейнасці. Ён не пагасіў выплаты "203"

ні ў 2001, ні ў 2002 годзе. Калі б не пакінуты ім шпіталю "горб" задоўжанасці, сёння перад шпіталем стаялі б лепшыя перспектывы і персанал не быў бы вымушаны расплачвацца за ягоную бестурботнасць.

Несумненна, пагаджаюся ў адным з радным Лукашэвічам: у яго шпіталь надалей "астаецца інструментам палітычнай гульні, а бельскае грамадства і персанал шпіталя многа страцілі ў выніку наўмысных дзеянняў". Яму здаецца, што можа зіхацець у палітычным і грамадскім плане, штучна раздуваючы грамадскія канфлікты. Такая дзейнасць не ставіць мэтай супольнае дабро.

Радны Галэмбеўскі закідае, што крэдыт паручаны пры папярэдняй управе, вартасцю ў 1 млн. зл., быў выдаткаваны немэтазгодна, але гэта менавіта чарговы доказ адсутнасці нагляду тагачаснага старосты.

Радны Лукашэвіч ставіць закід, што непатрэбна была выканана тэрмаізаляцыя шпітальных будынкаў. Але кожны разумны чалавек ведае, што такую каштоўную сістэму абагравання, якая была ўведзена ў шпіталі, трэба дапоўніць уласцівай тэрмаізаляцыяй старых будынкаў.

Чаму радны Лукашэвіч у свой час не рамантаваў аперацыйнага блока, калі намнога лягчэй можна было прыдбаць сродкі? Затое ён дазволіў на дарагі рамонт гінекалагічна-радзільнага аддзялення коштам росту задоўжанасці.

Няпраўда, што бельскі персанал зарабляе менш чым суседзі. У лістападзе 2004 года была ў нас падбаўка зарплаты на амаль 7%, а зараз рыхтуем чарговую падбаўку. У ходзе апошніх трох гадоў дзякуючы ангажаванасці павятовага самакіравання праведзены шматлікія інвестыцыі і рамонты, прыдбана новае медыцынскае абсталяванне. У дапамогу шпіталю ўключаны большасць гмінных самакіраванняў, іншыя ўстановы і шмат прыватных асоб.

Аднак камусь вельмі хочацца знішчыць тое дабро, якое было ў шпіталі выпрацавана за апошнія тры гады. А можа той хтось любым коштам хоча адвярнуць увагу ад сваёй халатнасці ці мэтанакіраванай дзейнасці прычыняючай фінансавыя клопаты шпіталю, а сёння прабуе сабраць сабе палітычны капітал. Трэба спыніць такія дзеянні. Калі хто не хоча дапамагаць, дык няхай прынамсі не перашкаджае, няхай асмеліцца на пашану людскай працы. Бо тут клопат пра дабро і бяспечнасць пацыентаў. Нельга так ілжыва гуляць людскім лёсам, — падкрэсліла дырэктар бельскага шпіталя Бажэна Гратовіч.

Міхал Мінцэвіч

Заахвочванне да творчасці

У канцы 2005 года ў галерэі Музея і асяродка беларускай культуры ў Гайнаўцы па вул. З Мая, 42, пачала працаваць пасляконкурсная выстава дасягненняў артыстаўаматараў з Гайнаўшчыны.

У мінулагоднім, ужо 12-ым, аглядзе ўдзельнічала 28 асоб. Журы з сотні прац на выстаўку выбрала самыя лепшыя і цікавыя карціны, рысункі, графіку, разьбу і артыстычныя тканіны. Агляд кожны год выяўляе новыя таленты і часта бывае пачаткам артыстычнай дарогі некаторых гайнаўскіх прафесійных творцаў.

— У ліку ўзнагароджаных артыстаў-аматараў апынуліся такія, якія творчасцю займаюцца шмат гадоў, як і таксама ад нядаўна, — сказала арганізатарка агляду Анна Тарасюк, інструктар пластыкі ў Гайнаўскім доме культуры.

У галіне мастацкіх карцін узнагароджаны працы Данеля Грамацкага, Мікалая Яноўскага, Дыяны Астапюк-Янчук, Януша Кулешы, Пятра Мерынга і Малгажаты Мруз ды вылучэнні — працы Дануты Кот, Паўла Мышака і Яўгена Віснеўскага.

За разьбу ўзнагароду атрымаў Міхал Коц ды вылучэнні — Кацярына Рэент і Багуслаў Лягутка. За інтарсію ўзнагародзілі Чэслава Прончыка, за вышыўку — Вольгу Давідзюк. За гафт былі тры вылучэнні — Міхал Клімук, Беата Маршалак і Кацярына Валкавыцкая.

За мастацкія тканіны вылучэнні атрымалі Тамара Кердалевіч і Юліта Харытанюк.

Варта адзначыць, што ў аглядах непрафесіяйнага мастацтва Гайнаўскай зямлі ўдзельнічае ўсё больш зацікаўленых асоб. Ёсць такія, што прымаюць удзел амаль ад пачатку. Дый узровень прац штораз вышэйшы. Шмат артыстаў-аматараў працуе з энтузіязмам, многа асоб

малюе або разьбярыць ці гафтуе і кожны год рэкамендуе свае працы на агляд. Найбольш актыўнымі ўдзельнікамі агляду з'яўляюца Пётр Гаган, Тамара Кердалевіч, Павел Мышак, Данель Грамацкі, Чэслаў Прончык, Мікалай Яноўскі, Беата Маршалак, Дыяна Астапюк-Янчук, Кацярына Валкавыцкая і Андрэй Ялоза. 25 асоб удзельнічала ў аглядзе сама менш двойчы.

Найвышэйшых узнагарод дабіліся Пётр Гаган, Данель Грамацкі, Малгажала Мруз, Станіслаў Жывалеўскі, Станіслаў Паскробка і Яўген Віснеўскі — усе за жывапіс, Чэслаў Прончык — за інтарсію ды Мечыслаў Дудзін — за разьбу па дрэве.

Свае аўтарскія персанальныя выстаўкі ў ГДК мелі, між іншым, Станіслаў Паскробка з Рыбакоў (Нарваўская гміна) у 2003 г., Павел Верамюк з Дубін (Гайнаўская гміна) ў 1998 г. і Ева Алімоўская з Нарвы ў 1999 годзе.

(мох)

Сумленныя сярод нас

Калісьці, хіба быў гэта 1951 год, мой дзед Дзмітры Шуль, ідучы ў краму, згубіў кашалёк з грашамі і дакументамі. Дзед вельмі ўсхваляваўся, бо хаця грошай у ягоным кашальку было мала, але найбольшы клопат наводзілі дакументы, якія трэба было б нанава вырабляць. На шчасце, кашалёк знайшоў мясцовы парадачны хлапчук Грыша Яканюк і ў той жа самы дзень аднёс дзеду згубу. Дзед усхваляваўся, шчыра юнаку падзякаваў і ў знак удзячнасці падарыў знаходніку трэцюю частку тых грошай. Грыша аднекваўся, але дзед сказаў, што калі ён не возьме, дык бидзе на яго гневациа.

Нядаўна малады Грышын пляменнік, таксама Грыша Яканюк — сын Андрэя і Марыі, таксама знайшоў на вуліцы кашалёк з грашамі і дакументамі. Была ў ім цэлая зарплата маёй суседкі і сумленны малады чалавек аддаў жанчыне ўсю згубу. Гэтым чынам ён зарабіў у яе і ў людзей удзячнасць і пашану. Калі б усе былі такія, то ў нашай краіне культура стаяла б намнога вышэй.

Мікалай Панфілюк

Hiba

PL ISSN 0546-1960

Nakład: 1 700 egz.

Выдавец: Праграмная рада тыднёвіка

Ніва"

Старшыня: Яўген Вапа. Адрас рэдакцыі: 15-959 Białystok 2, ul. Zamenhofa 27, skr. росzt. 149. Тэл./факс: (+48 85) 743 50 22. Internet: http://niva.iig.pl/ E-mail: redakcja@niva.iig.pl Zrealizowano przy udziałe wsparcia finansowego Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji.

Галоўны рэдактар: Яўген Вапа. Намеснік гал. рэдактара: Віталь Луба. Сакратар рэд.: Аляксандр Максімюк. Рэдактар "Зоркі": Ганна Кандрацюк-Свярубская.

Публіцысты: Міхась Андрасюк, Мікола Ваўранюк, Аляксандр Вярбіцкі, Ганна Кандрацюк-Свярубская, Міраслава Лукша, Аляксей Мароз, Ада Чачуга, Паўліна Шафран-Асташэвіч.

Канцылярыя: Галіна Рамашка. **Камп'ютэрны набор:** Яўгенія Палоцкая.

Друкарня: "Orthdruk", Białystok. Tekstów nie zamówionych redakcja nie zwraca. Zastrzega sobie również prawo skracania i opracowania redakcyjnego tekstów nie zamówionych. Za treść ogłoszeń redakcja nie ponosi odpowiedzialności.

Prenumerata: 1. Termin wpłat na prenumeratę na II kwartał 2006 r. upływa 5 marca 2006 r. Wpłaty przyjmują urzędy pocztowe

na terenie woj. podlaskiego i oddziały "Ruch" na terenie całego kraju.

2. Cena prenumeraty na II kwartał 2006 r. wynosi 26,00 zł.

3. Cena kwartalnej prenumeraty z wysylką za granicę pocztą zwyklą — 120,00; pocztą lotniczą Europa — 133,00; Ameryka Pln., Pld., Środk., Afryka, Azja, Australia — 147,00. Wplaty przyjmuje "RUCH" S.A., Oddział Krajowej Dystrybucji Prasy, ul. Jana Kazimierza 31/33, 01-248 Warszawa, Pekao S.A., IV O/Warszawa, Nr 68124010531111000004430494.

4. Prenumeratę można zamówić w redakcji. Cena 1 egz. wraz z wysylką w kraju wynosi 3,50 zł, a kwartalnie — 45,50 zł; z wysylką za granicę pocztą zwykłą: kraje europejskie — 5,00 (kwart. — 65,00), kraje pozaeuropejskie — 5,20 (kwar. — 67,60). Pocztą priorytetową: kraje europejskie — 6,00 (kwart. 78,00), Ameryka Póln., Afryka — 6,70 (kwart. — 87,10), Ameryka Póln., Afryka — 10,00 (kwart. — 101,40), Australia — 10,00 (kwart. — 130,00). Wplaty: Rada Programowa Tygodnika "Niwa", BPH PBK SA O/Białystok 77 1060 0076 0000 4011 5001 5504.

АБ'ЯВЫ

Як вядома, ад 2001 г. у Люблінскім каталіцкім універсітэце перастала існаваць беларуская філалогія, якой навукова займаўся я ў ім ад 1991 г., яшчэ як навуковы супрацоўнік Інстытута славістыкі Польскай акадэміі навук у Варшаве. Ад мінулага акадэмічнага года займаюся я ў ім гісторыяй рускай літаратуры ў новазаснаваным ягоным іншагароднім аддзяленні ў Тамашове-Люблінскім, каля мяжы з Украінай. На жаль, аддзяленне ў Тамашове існуе ўсяго толькі другі год. Хоць умовы працы тут дасканалыя, а на факультэце мясцовай рускай філалогіі вучыцца шмат студэнтаў, у тым ліку і ўраджэнцы Падляшша, аддзяленне змагаецца з недахопам адпаведнай навуковай і мастацкай рускай літаратуры.

У сувязі з тым, што цяжка, а нават некалі немагчыма яе цяпер купіць у Польшчы (праблемы з ёй існуюць гэтаксама ў Беларусі і на Украіне), звяртаюся да тых чытачоў "Нівы", у прыватных зборах якіх, магчыма, зберагаецца непатрэбная ўжо ім навуковая або мастацкая літаратура, тэматыкай звязана з рускай філалогіяй, перадаць яе ў бібліятэку іншагародняга аддзялення Каталіцкага люблінскага універсітэта ў Тамашове-Люблінскім. Звязацца ў гэтай справе можна са мной непасрэдна па адрасу:

dr Jerzy Traczuk skr. poczt. 367 20-001 Lublin 1 tel. kom. 661-079-024 dr Jerzy Traczuk Instytut Filologii Słowiańskiej KUL Al. Racławickie 14 20-950 Lublin З надзеяй на водгук

д-р Юрый Трачук, Каталіцкі люблінскі універсітэт

ВЫБАРЫ

Генеральнае консульства Рэспублікі Беларусь у Беластоку інфармуе грамадзян Рэспублікі Беларусь, якія часова і стала пражываюць у Падляшскім і Вармінска-Мазурскім ваяводствах, што ў сувязі з выбарамі Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь, якія адбудуцца 19 сакавіка 2006 года, арганізаваны ўчастак для галасавання па Беластоцкай консульскай акрузе (Падляшскае і Вармінска-Мазурскае ваяводствы) па адрасе Генеральнага консульства Рэспублікі Беларусь у Бела-

вуліца Электрычная 9,

15-080 Беласток

(ul. Elektryczna 9.

15-080 Białystok).

Адначасова паведамляем, што выбары Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь з'яўляюцца ўсеагульнымі: права выбіраць маюць грамадзяне Рэспублікі Беларусь, якія дасягнулі 18-гадовага ўзросту.

Дадатковую інфармацыю па пытаннях выбараў Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь можна атрымаць у Генеральным консульстве Рэспублікі Беларусь у Беластоку ва ўсе працоўныя дні ад 9.00 да 12.00 і ад 13.00 да 16.00, таксама па тэл. 085-664-99-40.

"Даўціпы" Андрэя Гаўрылюка

Люцыпар прапануе сыграць матч між небам і пеклам.

- Гэта недарэчнасць, — адказвае арханёл Габрыель. — Ты ж добра ведаеш, што ўсе найлепшыя футбалісты ў небе...

- A дзе ўсе суддзі? — хітра спытаў Люцыпар.

У майстэрні слаўнага скульптара наведвальнікі аглядаюць выяву жаночай фігуры.

- Цяжка было зрабіць такую разьбу? — пытае адзін з гасцей.
- Зусім не, адказвае мастак, трэба было толькі адкінуць усе кавалкі матэрыялу, якія не нагадвалі жанчыны.
- Чаму вы ўкралі гэты самаход? — пытае суддзя абвінавачанага.
 - Бо думаў, што ён без уласніка.

.

- Адкуль была такая думка?
- Бо стаяў перад могілкамі.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
31	32	33	34	35	36	37	38	39	40
41	42	43	44	45	46	47	48	49	50
51		53	54	55	56	57	58	59	60
61	62	63	64	65	66				

Адгаданка

Шыфраграма

Літары адгаданых слоў, перанесеныя згодна з іх парадкавымі нумарамі ў клеткі роспісу, складуць рашэнне — афарызм Вальтэра.

1. запакаваныя для перавозкі рэчы пасажыра = 39 _ 40 _ 30 _ 22 _

2. дзяржава з Акрай = 55 56 _ 7 _;

3. запруда для павышэння ўзроўню вады ў рацэ = 34 35 10

4. насельнік, жылец = 64 _ 65 _ 66 _ 54 _ 53 _;

5. валакністая частка лёну, з якой пачынаецца прадзенне = 21 _ 58 _ _ 26 _ 27 _ 28 _ 29 _;

6. кал жывёл, птушак = 12 <u>19</u> _ 17 _ 18 _;

7. заграбская рака, першы сербскі архіепіскап або... мітрапаліт Варшаўскі = $43 _42 _51 _4$;

8. прэснаводная вусатая рыба = 46 _ 52 _ 57 _;

9. орган, які разглядае грамадзянскія спрэчкі і крымінальныя спра- • у штосьці будзеш ангажавацца, павы = $5 _ 2 _ 3 _;$

45 44 _;

11. квадратны корань з дзевяці = 14 15 16 .

ласці = 36 $_$ 37 $_$ 38 $_$ 49 $_$ 50 $_$; $_{\bullet}$ Пераможаш легка перашкоды. Твая

14. той, хто чытае гэты радок = • 62 _ 9 _ 47 _ 48 _ 41 _;

 $cтва = 31 _ 23 _ 24 _ 32 _ 33 _;$

месяца дашлюць у рэдакцыю пра- • ка і табе засвеціць сонца! вільныя рашэнні, будуць разыграны кніжныя ўзнагароды.

Адказ на адгаданку з 52 нумара

перапой.

дзей чым Нептун.

Міхалу Байко і Аляксандру Дабчын- вядзе хутчэй да дабра. скаму з Беластока.

05.02 - 11.02

Баран (20.03. — 19.04.) Да 7.02. сачы за сваім "нявыпараным" языком, каб не было бяды. Баявы настрой, любое глупства будзе цябе правакаваць да скандалу. Добра ў фінансах (увесь, дарэчы, месяц!).

Бык (20.04. — 20.05.) Трапіш у вір здарэнняў. Адвага, баявітасць. Зоркі спрыяюць жанатым і замужнім Быкам. Росквіт пачуццёвага жыцця. Паладзіш свой дзіравы бюджэт.

Блізняты (21.05. — 21.06.) Ваш партнёр так падзейнічае, што вашы пачуцці нанава загарацца. На працы будзеце мець прызнанне, а пры нагодзе добра заробіце.

Рак (22.06. — 22.07.) Лёс да цябе ўсміхнецца. Каханая асоба будзе насіць цябе на руках. Паправіцца матэрыяльная сітуацыя. Свет стане зноў каляровым! Не ліквідуй рахункаў і фондаў, пачакай немалога прыбытку.

Леў (23.07. — 22.08.) Завысокія думкі аб сабе, перахвалкі і зняважанне іншых падвергнуць цябе смешнасці і вострай крытыцы. Калі не хочаш папсаваць свайго іміджу, кінь пустапарожнасць, напыхлівасць і легкадумнасць. Хтось табе так закруне ў галаве, што будзеш на яго глядзець як у карцінку. На працы паблажлівасць, ды не напінай струны!

Дзева (23.08. — 22.09.) Тваё каханне расквітнее і з кожным днём будзе гарачэйшае. На працы дакажаш начальнікам, што вартая ты прызнання. І сама дацэніш свае каштоўнасці. Мілая атмасфера дома.

Шалі (23.09. — 22.10.) Шмат спраў рушыць урэшце з месца. Нават калі ў вас не ў галаве амуры, акружае вас захоплены вамі тлум. І сярод яго хтосьці варты вашае ўвагі. А Венера абсыпле вас грашыма.

Скарпіён (23.10. — 21.11.) "Разрыўковы" месяц! Квітнее кампанейскае жыццё, дома таксама рыхтуецца нейкая шампанская імпрэза. Затое на працы трэба закаціць рукавы. Да 8.02. лёгка пераканаеш іншых да тваіх планаў. Дзякуючы ўпэўненасці можна будзе іх рэалізаваць.

Стралец (22.11. — 21.12.) Схільнасць да перабольшвання. Можа гэта звесці цябе з дарогі; пакуль райся давераных. З 7.02. будзеш 10. вынік складання = 59 _ 63 _ • нервовы і неасцярожны. Кінь бравурнасць і паказуху.

Казярог (22.12. — 20.01.) 8.02. адчуеш прыліў новых сіл. Баявітасць, 12. адна з трох роўных частак цэ- • незалежнасць, прадпрымальнасць. 13. памылка, промах = $61 _ 60 _ \circ$ цярплівасць прынясе поспех не толькі ў пачуццях, але і на працы.

Вадалей (21.01. — 18.02.) Растуць крылы! Перапоўнены даверам, да-15. лепшыя прадстаўнікі грамад- • сягнеш мэту, а новыя пачуцці давядуць да таго, што адкрыеш сваё (ш) • сапраўднае "я". 8.02. могуць дапас-Сярод чытачоў, якія на працягу ці да цябе сумненні. Не сумуй, хут-

Рыбы (19.02. — 19.03.) Знакамі-• ты настрой да 8.02. Энергія, творчая фантазія і знаходлівасць. Бу-Абух, кавалер, коўш, Іпатава, не- дзеш разумець іншых. Самотным людзь, лоб, дзень, чытач, Мулявін, Рыбам прадбачваецца шчасце ў любові. На працы твая інтуіцыя пры-Рашэнне: Вакх утапіў больш лю- внясе поспехі. 9.02. станеш канкрэтны і паслядоўны. Халодны разлік Кніжныя ўзнагароды высылаем возьме верх над эмоцыямі, што да-

Агата Арлянская

